Analiza uspješnosti poslovanja društva Panonski drvni centar Kompetencija d.o.o

Dorčec, Ivana

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **RRiF College of Financial Management / RRiF Visoka škola za financijski menadžment**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:198:343323

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Repository / Repozitorij:

Repository of Final Examination Papers University of Applied Sciences RRiF - Final Examination Papers and Diploma Papers

RRiF VISOKA ŠKOLA ZA FINANCIJSKI MENADŽMENT U ZAGREBU

SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ KORPORATIVNE FINANCIJE

Ivana Dorčec

SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI RAD

ANALIZA USPJEŠNOSTI POSLOVANJA DRUŠTVA TEHNIX D.O.O.

Zagreb, 2019.

RRiF VISOKA ŠKOLA ZA FINANCIJSKI MENADŽMENT U ZAGREBU

SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ KORPORATIVNE FINANCIJE

SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI RAD

ANALIZA USPJEŠNOSTI POSLOVANJA DRUŠTVA TEHNIX D.O.O.

Ime i prezime studenta: Ivana Dorčec

Matični broj studenta: 025/14-I-SDS

Mentor: dr.sc. Tamara Cirkveni Filipović, profesor visoke škole

Zagreb, 2019.

Naslov: Analiza uspješnosti poslovanja društva Tehnix d.o.o.

Sažetak

Analiza financijskih izvještaja je važna i prethodi procesu upravljanja, jer dobar financijski plan mora uključiti i snage i slabosti poduzeća, a upravo je zadatak analize prepoznati dobre osobine i prilike poduzeća kako bi se te prednosti iskoristile, ali uočiti i upozoriti na slabosti i prijetnje poduzeću kako bi se mogle provesti korektivne radnje i zaustaviti negativan trend.

U svijetu ulaganja i financija kvalitetna informacija je ključni čimbenik uspjeha. Zbog toga, sama razina kvalitete informacija sadržanih u godišnjim financijskim izvještajima ima izravan utjecaj na ulagače, kao i sve interesne skupine, dakle na njihove odluke, razmišljanja, rizike i ponašanje. Godišnje financijsko izvješće, kao temeljno izvješće za shvaćanje slike poduzeća, ima za cilj ostvariti komunikacijsku vezu sa svim zainteresiranim korisnicima te im mora pružiti pravovremene, pouzdane i relevantne informacije o svim aktivnostima poduzeća. Poduzeće, odnosno menadžment, može za svoje unutarnje potrebe kreirati razne oblike financijskih izvještaja, sukladno potrebama. Ipak, kada se financijska izvješća kreiraju i objavljuju za eksterne korisnike poput dioničara, vjerovnika, regulatora i ostalih, takvi izvještaji moraju biti kreirani sukladno Međunarodnim računovodstvenim standardima.

Temeljni financijski izvještaji poduzeća su bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanom toku, izvještaj o promjeni vlasničke glavnice te bilješke uz financijske izvještaje. Izvještaji mogu korisniku dati dovoljno informacija kojima se može utvrditi i objektivno ocijeniti kvaliteta uspješnosti poslovanja. U tome se koriste različiti analitički postupci, poput horizontalne i vertikalne analize, kao i izračuni određenih pokazatelja.

Ključne riječi: financijski izvještaji, bilanca, račun dobiti i gubitka, analiza financijskih pokazatelja

Title: Analysis of the performance of the company Tehnix d.o.o.

Summary

The analysis of financial statements is important and precedes the management process, because a good financial plan must include the strengths and weaknesses of the company, and the task of the analysis is to identify the good traits and opportunities of the company in order to exploit these advantages, but to note and warn the company's weaknesses and threats corrective action could be taken and a negative trend could be stopped.

In the world of investment and finance, quality information is a key factor of success. Therefore, the level of information quality contained in the annual financial statements has a direct impact on investors, as well as all interest groups, on their decisions, thinking, risks and behavior. Annual financial report, as a basic report on the image of an enterprise, aims to establish a communication link with all interested users and provide them with timely, reliable and relevant information on all business activities. The company or management can create various forms of financial statements for their internal needs, as needed. However, when financial statements are created and published for external users such as shareholders, creditors, regulators and others, such reports must be created in accordance with International Accounting Standards.

The company's underlying financial statements include balance sheet report, profit & loss account, cash flow report, changes in equity report and notes to financial statements. Reports can give the user enough information to determine and objectively evaluate the quality of business performance. Various analytical procedures, such as horizontal and vertical analysis, as well as calculations of specific indicators are used.

Key words: financial statements, balance sheet report, profit and loss account, analysis of financial indicators

SADRŽAJ

1. UVOD 1

1.1. Problem i predmet istraživanja 3

1.2. Svrha i cilj rada 3

1.3. Postavljanje istraživačke hipoteze 4

1.4. Metode istraživanja 5

1.5. Sadržaj i struktura rada 6

2. FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI 7

2.1. Općenito o financijskim izvještajima 7

2.2. Interno izvještavanje 8

2.3. Eksterna financijska izvješća 9

2.3.1. *Bilanca* 10

2.3.2. *Račun dobiti i gubitka* 11

2.3.3. *Izvještaj o novčanom toku* 12

2.3.4. *Izvještaj o promjenama kapitala* 13

2.3.5. *Bilješke uz financijske izvještaje* 14

2.4. Korisnici financijskih izvještaja 14

3. ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA 16

3.1. Poslovna politika poduzeća 16

3.2. Ciljevi poslovanja poduzeća 17

3.3. Općenito o analizi financijskih izvještaja 21

3.4. Horizontalna i vertikalna analiza financijskih izvještaja 23

3.5. Analiza poslovanja pomoću financijskih pokazatelja 24

3.5.1. *Pokazatelji likvidnosti* 26

3.5.2. *Pokazatelji zaduženosti* 27

3.5.3. *Pokazatelji aktivnosti* 30
3.5.4. *Pokazatelji ekonomičnosti* 31
3.5.5. *Pokazatelji profitabilnosti* 32
3.5.6. *Pokazatelji investiranja* 34
3.6. DuPont sustav pokazatelja 35
4. ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA PODUZEĆA TEHNIX D.O.O. 38
4.1. Osnovni podaci o poduzeću Tehnix d.o.o. 38
4.2. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Tehnix d.o.o. 39
4.3. Horizontalna analiza bilance poduzeća Tehnix d.o.o. 41
4.4. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Tehnix d.o.o. 42
4.5. Vertikalna analiza bilance poduzeća Tehnix d.o.o. 43
4.6. Temeljni financijski pokazatelji poduzeća Tehnix d.o.o. 44
4.6.1. *Pokazatelji likvidnosti poduzeća Tehnix d.o.o.* 45
4.6.2. *Pokazatelji zaduženosti poduzeća Tehnix d.o.o.* 46
4.6.3. *Pokazatelji aktivnosti poduzeća Tehnix d.o.o.* 47
4.6.4. *Ekonomičnost poslovanja poduzeća Tehnix d.o.o.* 48
4.6.5. *Pokazatelji profitabilnosti poduzeća Tehnix d.o.o.* 49
4.7. Interpretacija poslovanja poduzeća Tehnix d.o.o. 50
5. ZAKLJUČAK 52
Literatura 54
Popis tablica 55
Popis slika 56

1. UVOD

U uvjetima tržišnog okruženja opstanak poduzeća ovisi o upravljanju poslovanjem i razvojem, pri čemu se uočava značenje analize poslovanja poduzeća. Analiza poslovanja u suštini predstavlja nastavak procesa planiranja jer se njome utvrđuje stepen uspješnosti u ostvarivanju planskih zadataka, kao i čimbenici koji su uvjetovali veličinu rezultata i ulaganja. Cilj analize poslovanja je pripremanje podloge u vidu informacijske osnove za donošenje odluka u vezi planiranja, organiziranja i kontrole poslovne aktivnosti.

Analizom poslovanja se dobivaju informacije potrebne za upravljanje. Analiza financijskih izvještaja je orijentirana na novčane podatke i informacije, odnosno na kvantitativne financijske informacije, zbog čega se još naziva i financijskom analizom. Rezultat poslovanja sagledava se u financijskim izvještajima poput bilance, računa dobiti i gubitka, izvještaja o novčanom toku te izvještaja o promjenama vlasničke glavnice (kapitala). Menadžment društva analizirajući financijske izvještaje te izračunavanjem pokazatelja financijske analize može uvidjeti da li je poduzeće likvidno te posluje li ekonomično i profitabilno. Analiza financijskih izvještaja naglašava one aspekte poslovanja koji su kritični za opstanak, sigurnost i uspješnost društva.

Kako bi poduzeće opstalo u tržišnim uvjetima, treba upravljati poslovanjem i razvijati ga, pri čemu je važna analiza financijskih izvještaja, čiji rezultati daju informacije potrebne za upravljanje. Zadatak same analize je prepoznati prilike i snage poduzeća, odnosno prijetnje i slabosti, kako bi ih poduzeće moglo iskoristiti ili pravovremeno ukloniti. Za informacije dobivene financijskom analizom zainteresirani su interni korisnici (menadžment, zaposlenici) i eksterni korisnici (kreditori, investitori, poslovni partneri, regulatorna tijela, revizori, javnost i slično).

Za kompleksnije sagledavanje poslovanja poduzeća potrebno je formirati i računati određene pokazatelje, koji su obično svrstani u nekoliko skupina. S pomoću tih pokazatelja moguće je sagledati temeljne kriterije dobrog poslovanja i upravljanja poduzećem, a to su sigurnost i uspješnost. Pomoću financijskih pokazatelja se uobičajeno mjeri kvaliteta poslovanja. Temeljni kriteriji kvalitete poslovanja su sigurnost i uspješnost poslovanja. Prema tome, financijske pokazatelje moguće je razmotriti kao mjerilo sigurnosti i uspješnosti poslovanja.

Većina odluka u vođenju poduzeća temelji se na informacijama o financijskim kretanjima unutar poduzeća i u njegovoj okolini. Prema financijskom konceptu poduzeća, sve poslovne i razvojne odluke, koje su i ostvarene, imaju financijski utjecaj na bilancu (aktivu i pasivu), račun dobiti i gubitka te izvještaj o novčanim tijekovima. Zbog toga je nužno uvođenje analize financijskih izvještaja, kako bi se kroz ovaj proces dobile informacije neophodne za učinkovito vođenje poduzeća, tj. kako bi se reagiralo na promjene u poduzeću i okolini te tako smanjio rizik poslovanja i povećale mogućnosti za maksimalizaciju profita.

Osnovni cilj i interes vlasnika svakog poduzeća jest, osim ostvarivanja profita u dugom roku, sačuvati i povećati kapital koji je investiran u poduzeće. Treba napomenuti da taj uloženi kapital vlasnika poduzeća predstavlja upravo neto imovinu poduzeća, stoga za vlasnika poduzeća neto imovina vrijedi upravo onoliko koliko za nju može dobiti novca u danom trenutku, bez obzira da li je riječ o prodaji imovine u dijelovima ili njezinim korištenjem u poslovanju poduzeća. Drugim riječima, vrijednost neto imovine predstavlja upravo onu vrijednost koja je za vlasnika poduzeća i investitora povoljnija, ili ona prema kojoj može za imovinu dobiti više novca.

Menadžment poduzeća odgovoran je za sastavljanje svih eksternih financijskih izvještaja poduzeća, što obuhvaća i uspostavljanje i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika. Računovodstvena politika dugotrajne materijalne imovine je dio bilančne politike, koja propisuje oblik i sastavljanje financijskih izvještaja te mora udovoljiti odgovarajućim ciljevima. Neki od tih ciljeva su:

- istinito i korektno izvještavanje o rezultatima poslovanja, o financijskom i tržišnom položaju poduzeća,
- objektivni financijski rezultat (profitabilnost poslovanja),
- objektivno prikazana dodana vrijednost poduzeća,
- pouzdano prikazivanje pokazatelja uspješnosti poslovanja (pokazatelji profitabilnosti, rentabilnosti, zaduženosti, aktivnosti, likvidnosti i ostali).

1.1. Problem i predmet istraživanja

Financijski izvještaji su važan informacijski potencijal. Međutim, da bi se povećala njihova upotrebljivost u procesu upravljanja, potrebno ih je analizirati. Prema tome, analiza financijskih izvještaja se može opisati kao proces primjene različitih analitičkih postupaka s pomoću kojih se podaci iz financijskih izvještaja pretvaraju u upotrebljive informacije relevantne za upravljanje. U samom postupku analize financijskih izvještaja uobičajeno se razlikuje horizontalna i vertikalna analiza, koje se temelje na komparativnim i strukturnim financijskim izvještajima.

Također, za kompleksnije sagledavanje poslovanja poduzeća potrebno je formirati i računati određene pokazatelje, koji su obično svrstani u nekoliko skupina. S pomoću tih pokazatelja moguće je sagledati temeljne kriterije dobrog poslovanja i upravljanja poduzećem, a to su sigurnost i uspješnost. Pomoću financijskih pokazatelja se uobičajeno mjeri kvaliteta poslovanja. Temeljni kriteriji kvalitete poslovanja su sigurnost i uspješnost poslovanja te je prema tome financijske pokazatelje moguće razmotriti kao mjerilo sigurnosti i uspješnosti poslovanja.

Rad je sastavljen od dva dijela, teorijskog i empirijskog. Teorijski dio koncipiran je u skladu s relevantnom domaćom i inozemnom literaturom, tj. stručnim i znanstvenim časopisima. Na temelju analize financijskih izvještaja poduzeća Tehnix d.o.o. pokušat će se dati ocjena poslovanja poduzeća te mjere za eventualno poboljšanje.

U radu će se provesti horizontalna i vertikalna analiza bilance i računa dobiti i gubitka te analiza uz pomoć financijskih pokazatelja koji se temelje na bilanci i računu dobiti i gubitka (pokazatelji likvidnosti, zaduženosti, aktivnosti, ekonomičnosti i profitabilnosti) te pojašnjenja dobivenih rezultata i promjena. Analiza poslovanja poduzeća provest će se na primjeru poduzeća Tehnix d.o.o. iz Donjeg Kraljevca u Međimurju, koje je vodeće poduzeće u ovom dijelu Europe za projektiranje, proizvodnju i servisiranje strojeva i opreme koji su u funkciji zaštite okoliša.

1.2. Svrha i cilj rada

Cilj i svrha ovog rada je da se kroz mjerenja i međusobne odnose pokazatelja dođe do informacija koje bi trebale u perspektivi predstavljati temelj za donošenje poslovnih odluka. Podaci do kojih se dolazi provodeći analizu financijskih izvještaja pokazuju

postojeće stanje poduzeća te ukazuju na promjene u likvidnosti poduzeća, financijskoj stabilnosti, zaduženosti i rentabilnosti. Takve informacije omogućuju da se lociraju i definiraju uzroci i simptomi postojećih i potencijalnih problema u financijskoj strukturi poduzeća.

Kroz ovaj prikazani su najznačajniji pokazatelji poslovanja poduzeća korištenjem suvremenih metoda analize i sinteze poslovnih rezultata, koji se koriste radi boljeg utvrđivanja položaja društva na tržištu, ali i s ciljem olakšavanja upravljačkim tijelima društva. Odabrani pokazatelji omogućuju menadžmentu pravovremeno uočavanje odstupanja od očekivanih vrijednosti te na temelju rezultata poduzimanje inicijativa kojima je svrha umanjiti negativne, ili pak uvećati pozitivne efekte koji djeluju na poslovanje.

Cilj teorijskog dijela rada je prikazati osnovne financijske izvještaje, a to su bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanim tokovima, izvještaj o promjenama vlasničke glavnice te bilješke i objasniti najvažnije načine analize osnovnih financijskih izvještaja.

Osnovni cilj empirijskog dijela rada je izračunati financijske pokazatelje za poduzeće Tehnix d.o.o. te pokazati kako različiti indikatori poslovanja različito utječu na poslovanje poduzeća.

1.3. Postavljanje istraživačke hipoteze

Temeljem ranijeg opisanog zadatka i cilja istraživanja može se postaviti osnovna hipoteza ovoga rada:

Tehnikama analize osnovnih financijskih izvještaja moguće je prikupiti potrebna saznanja o poslovanju poduzeća i utvrditi potencijalna područja rizika.

Za ostvarivanje boljih pokazatelja uspješnosti pojedinih funkcija u poduzeću potrebno je na adekvatan način integrirati cjelokupan proces menadžmenta. Tehnike analize financijskih izvještaja i statističke tehnike analize, kao vrste analitičkih postupaka, pomažu institucionalnim investitorima u donošenju odluka o kupnji dionica određenog poduzeća.

Bilanca, račun dobiti i gubitka te izvještaj o novčanom toku su temeljni financijski izvještaji te su od izuzetne važnosti i koristi unutarnjim i vanjskim korisnicima, jer se pomoću njih može napraviti kvalitetna procjena kratkoročne i dugoročne likvidnosti poduzeća, zaduženosti i sposobnosti zarađivanja. Financijski pokazatelji koji se temelje na

navedenim financijskim izvještajima od izuzetne su važnosti za kvalitetno odlučivanje i upravljanje poslovanjem.

1.4. Metode istraživanja

Metode korištene u radu karakteristične su za istraživanja u području društvenih znanosti, a koje svoju adekvatnu primjenu pronalaze i u ekonomskim znanostima. Imajući u vidu da se osnovni metodološki principi društvenih znanosti zasnivaju na dijalektici, iz toga proizlaze i osnovne metode – dijalektička i sintetička. Dijalektička metoda korištena je radi sagledavanja međusobne povezanosti i uvjetovanosti pojava koje su predmet istraživanja. Sintetičke metode korištene su zbog sagledavanja zakonitosti u području analize financijskih izvještaja.

Sukladno potrebama izrade diplomskog rada, koristit će se sljedeće metode:

- Metoda sinteze - postupak spajanja, povezivanja izdvojenih elemenata i procesa u jedinstvene cjeline.
- Metoda deskripcije - postupak jednostavnog opisivanja činjenica i procesa te njihovih empirijskih potvrđivanja odnosa i veza.
- Induktivna metoda - na temelju pojedinih ili posebnih činjenica dolazi se do zaključka o općem sudu.
- Deduktivna metoda - na temelju općih postavki dolazi se do konkretnih pojedinačnih zaključaka ili se iz jedne ili više tvrdnji izvodi nova tvrdnja koja proizlazi iz prethodnih tvrdnji.
- Metoda kompilacije - preuzimanje nekih dijelova tuđih opažanja i zaključaka (ova metoda će prvenstveno biti zastupljena u teorijskom dijelu diplomskog rada).
- Statističke metode - upotreba odgovarajućih statističkih programa za obradu podataka te grafičko prikazivanje dobivenih rezultata u svrhu lakšeg razumijevanja procesa.

Primjenom navedenih metoda će se omogućiti misaoni i logistički postupak obrade relevantnih činjenica te kompleksno i sveobuhvatno sagledavanje karaktera problema koji

će se istražiti. Izvor podataka bit će domaća i inozemna literatura, dakle knjige, znanstvene članci te ostali relevantni izvori literature, koja se bavi predmetnom problematikom. Također, podaci o poslovanju poduzeća Tehnix d.o.o. prikupljeni su iz javno dostupnih godišnjih financijskih izvještaja poduzeća. Svi podaci su analizirani putem programa Excel te su primjereno tabelarno prikazani.

1.5. Sadržaj i struktura rada

Sukladno Protokolu prijave, izrade i obrane specijalističkog diplomskog stručnog rada, u uvodnom dijelu obradit će se problem i predmet istraživanja, definirati svrha i ciljevi istraživanja, postaviti istraživačke hipoteze rada, opisati metode istraživanja koje će biti korištene prilikom izrade rada te predočiti sadržaj i struktura rada.

U drugom poglavlju rada pobliže se objašnjavaju financijski izvještaji, govori se o internom izvještavanju te se pojašnjavaju glavni eksterni financijski izvještaji poduzeća (bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanom toku, izvještaj o promjeni vlasničke glavnice te bilješke uz financijske izvještaje) kao podloga analizi poslovanja.

U trećem poglavlju rada pobliže su objašnjeni ciljevi poslovanja poduzeća, poslovna politika poduzeća, ciljevi analize financijskih izvještaja te su prikazani osnovni postupci i tehnike analize financijskih izvještaja (horizontalna i vertikalna analiza te analiza financijskih pokazatelja – pokazatelji likvidnosti, zaduženosti, aktivnosti, ekonomičnosti, profitabilnosti i investiranja, a na kraju je teoretski prikazan i DuPont sustav pokazatelja).

U četvrtom poglavlju primijenjeni su postupci analize financijskih izvještaja poduzeća te je provedena horizontalna i vertikalna analiza bilance te računa dobiti i gubitka poduzeća Tehnix d.o.o. iz Donjeg Kraljevca u Međimurju, a na kraju poglavlja su prikazani osnovni financijski pokazatelji poduzeća (likvidnost, zaduženost, aktivnost, ekonomičnost i profitabilnost) za razdoblje od 2015. do 2017. godine.

U petom poglavlju na temelju provedene cjelokupne financijske analize dana je ocjena financijske uspješnosti poslovanja društva.

U zaključnom poglavlju rada daju se završna razmatranja te se sumiraju i rezimiraju stavovi izneseni u radu. Rad je također dodatno upotpunjen slikama i tablicama radi lakšeg razumijevanja obrađene tematike.

2. FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI

U suvremenim uvjetima poslovanja komunikacija poduzeća i okoline postala je nezaobilazan čimbenik svakodnevnog poslovanja poduzeća. Poduzeća sa svojom okolinom neprestano izmjenjuju informacije, od kojih se neke izmjenjuju sukladno zakonskim obvezama poslovanja, kao što su informacije u obliku periodičkih financijskih izvještaja koje je potrebno dostavljati nadležnim institucijama. Poduzeće razmjenjuje i druge, manje formalne oblike informacija, koje se razmjenjuju sa zaposlenicima, vlasnicima, tržištima kapitala, širom javnošću i ostalima kroz razne stručne publikacije.

2.1. Općenito o financijskim izvještajima

Financijski izvještaji su završna faza računovodstvenog procesa, na kraju kojeg se javljaju kao nosioci računovodstvenih informacija. Računovodstveni sustav, kao najznačajniji dio informacijskog sustava poduzeća, jest proces prikupljanja financijskih podataka, njihova procesiranja, tj. obrade i sastavljanja računovodstvenih informacija, a kao rezultat toga nastaju financijski izvještaji. Cilj financijskog izvještaja je zainteresiranim korisnicima pružiti informacije o financijskom položaju poduzeća i uspješnosti njegova poslovanja. Informirati korisnike znači prezentirati im sve relevantne i istovremeno pouzdane računovodstvene informacije, u obliku i sadržaju prepoznatljivom i razumljivom osobama kojima su namijenjene. Između financijskih izvještaja postoji čvrsta povezanost i međuovisnost kad se promatraju zajedno te korisnicima pružaju kvalitetnije podatke i informacije.

Većina informacija potrebnih za promatranje poslovanja nekog poduzeća nastaje u računovodstvu i zapisane su u financijskim izvještajima. Financijski izvještaji sadržavaju sređene podatke i informacije pri čemu se uvažavaju opće prihvaćeni računovodstveni principi. Kreiranje financijskih izvještaja predstavlja završnu fazu računovodstvenog procesa koji obuhvaća prikupljanje i obradu podataka financijske prirode i njihovu prezentaciju korisnicima. Cilj kreiranja financijskih izvještaja je pružanje informacija o financijskom položaju poduzeća i o uspješnosti poslovanja. Ostvarenje ovog cilja podrazumijeva pružanje svih relevantnih i pouzdanih računovodstvenih informacija u obliku i sadržaju prepoznatljivom ciljnoj skupini korisnika.

Financijski izvještaji trebaju fer i istinito prezentirati financijski položaj, financijsku uspješnost i novčane tokove poduzeća. Fer prezentacija zahtijeva vjerno predočavanje učinaka transakcija i drugih poslovnih događaja, a u skladu s kriterijima priznavanja imovine, obveza, kapitala, prihoda i rashoda. Financijski izvještaji prvenstveno su namijenjeni vanjskim korisnicima poduzeća, no oni daju informacije i unutarnjim korisnicima.

Slika 1: **Informacijska funkcija izvještavanja**

Izvor: Dvorski, S., Ruža, F., Kovšca, V. (2007.) Poslovna ekonomija, Tiva tiskara, Varaždin, str. 39.

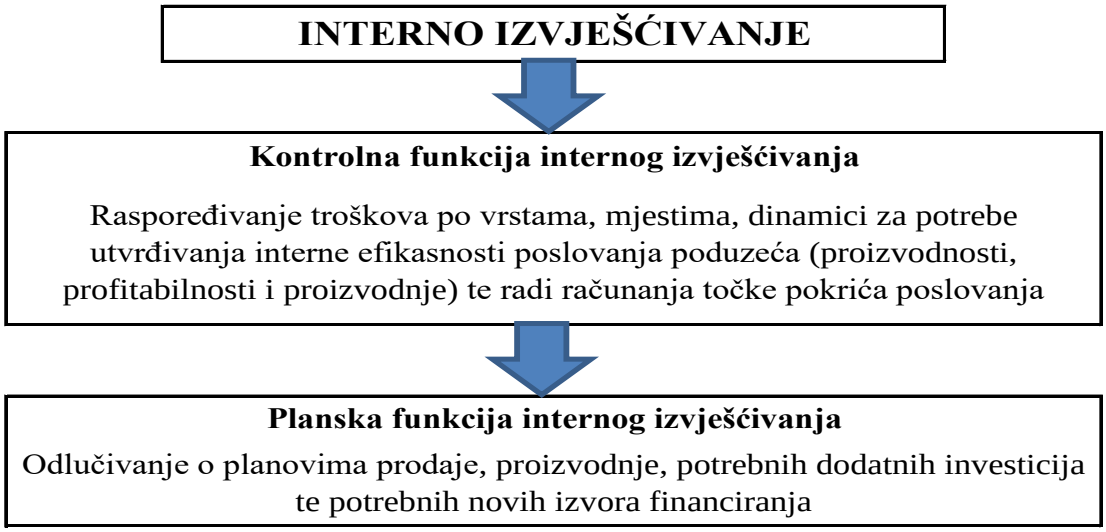
Financijski izvještaji koji se sastavljaju međusobno su različiti, ali njihovom analizom dobiva se cjelokupna slika poslovanja poduzeća. Strukturu financijskih izvještaja i njihov sadržaj u Republici Hrvatskoj propisuje Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja (Narodne novine 96/2015), a financijski izvještaji moraju pružiti istinit i objektivan prikaz poslovanja i financijskog položaja poduzeća.

2.2. Interno izvještavanje

Interno izvještavanje je prvenstveno namijenjeno menadžmentu poduzeća, nije strogo regulirano u svom formalnom obliku, ali se od poduzeća do poduzeća znatno ne razlikuje, jer je riječ o standardiziranim postupcima. Interno izvještavanje ima zadatak opskrbljivati menadžment potrebnim informacijama za planiranje najboljeg mogućeg korištenja raspoloživih kapaciteta, ali je i kontrola za ostvarenje očekivanih i zadanih poslovnih planova.

Pri tome je naglasak upravo na definiranju, obuhvatu i rasporedu troškova po pojedinim učincima ili uslugama, koje nije samo informativni sadržaj radi planiranja nabave, proizvodnje te prodaje, već i daje potrebne informacije za obračun troškova u eksternim financijskim izvještajima.

Slika 2: **Funkcije internog izvješćivanja**

Izvor: Dvorski, S., Ruža, F., Kovšca, V. (2007.) Poslovna ekonomija, Tiva tiskara, Varaždin, str. 40.

Informacije internog izvještavanja veoma su važne u sastavljanju i analizi pomoću relativnih pokazatelja uspješnosti, u koje se uključuje izračun proizvodnosti, ekonomičnosti te rentabilnosti proizvodnje, kao važnih elemenata unutarnje uspješnosti poduzeća.

2.3. Eksterna financijska izvješća

Kada se govori o eksternom računovodstvenom izvješćivanju, tada je riječ o temeljnim financijskim izvješćima, čiji su sastav i pozicije definirane tuzemnim propisima, ovisno o veličini i specifičnostima i značajkama poduzeća.

Sukladno zakonskoj regulativi, takvo izvješćivanje predstavlja zaštitu ne samo vlasnika, kao temeljnih vjerovnika poduzeća, već i svih ostalih vjerovnika. Korisnici informacija dijele se na vanjske (vjerovnici, dioničari, državne agencije, poslovni partneri, javnost) te interne (menadžment, zaposlenici). Informacije prema eksternim korisnicima se pružaju u obliku financijskih izvještaja od kojih su najčešće korišteni **bilanca, račun dobiti i**

gubitka te **izvještaj o novčanom toku**, a još se koriste i izvještaj o promjeni vlasničke glavnice te bilješke uz financijske izvještaje.[1]

2.3.1. *Bilanca*

Bilanca je temeljni financijski izvještaj koji daje sustavni pregled stanja imovine, obveza i kapitala na određeni dan. Riječ je o najvažnijem financijskom izvještaju poduzetnika, kojim se prikazuje njegovo financijsko stanje i položaj. Imovina ili sredstva čine aktivu bilance, a kapital i obveze pasivu ili izvore financiranja sredstava poduzeća. Bilanca prikazuje imovinu kojom poduzeće raspolaže i obveze prema izvorima (obveze i kapital) u određenom trenutku. Ona predstavlja dvostruki prikaz imovine, jednom prema pojavnom obliku i drugi puta prema porijeklu, odnosno vlasničkoj pripadnosti te imovine.[2]

Bilanca je temeljni financijski izvještaj koji prikazuje financijski položaj poduzeća. Drugim riječima, bilanca pokazuje stanje imovine, obveza i kapitala poduzeća u određenom trenutku, a važno je napomenuti da bilanca služi kao temeljna podloga za ocjenu sigurnosti poslovanja poduzeća. Bilanca je sastavljena od 5 temeljnih elemenata (koji se mogu suziti na imovinu, obveze i kapital) te je promatranjem njihove veličine i sastava, ali i međusobnih odnosa, moguće donositi određene zaključke o nekom poduzeću. Odnos ovih elemenata određuje financijski položaj poduzeća.

Bilančna aktiva (lijeva strana bilance) prikazuje sve vrste sredstava kojima poduzeće raspolaže u određenom trenutku, a sastoji se od dugotrajne i kratkotrajne imovine. Bilančna pasiva sastoji se od vlastitih i tuđih izvora, pri čemu su vlastiti izvori kapital (glavnica), a tuđi izvori predstavljaju obveze, koje mogu biti dugoročne i kratkoročne. Aktiva i pasiva uvijek imaju istu vrijednost, jer prikazuju presjek istog stanja poduzeća na određeni dan, s tom razlikom što aktiva prikazuje poduzeće kroz vrijednost imovine kojom poduzeće raspolaže, dok pasiva prikazuje poduzeće kroz strukturu izvora iz kojih je ta imovina financirana.

[1] Dvorski, S., Ruža, F., Kovšca, V. (2007.) Poslovna ekonomija, Tiva tiskara, Varaždin, str. 41.
[2] Žager, K., Žager L. (2000.) Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 34.

2.3.2. *Račun dobiti i gubitka*

Račun dobiti i gubitka predstavlja dinamički financijski izvještaj koji prikazuje prihode, rashode te pozitivni ili negativni rezultat poslovanja u određenom vremenskom razdoblju promatranja. Postoje različiti oblici prikazivanja računa dobiti i gubitka, pri čemu broj pozicija i način sastavljanja ovise o specifičnim potrebama korisnika informacija.[3]

Poslovni rezultat, odnosno uspješnost poslovanja poduzeća, predstavlja sposobnost ostvarivanja definiranih ciljeva poduzeća, pri čemu je najčešći cilj profitabilnost poslovanja. Ostvarena profitabilnost izračunava se iz financijskog izvještaja računa dobiti i gubitka. Račun dobiti i gubitka prikazuje aktivnosti poduzeća u određenom razdoblju, za razliku od bilance koja prikazuje financijski položaj poduzeća u određenom trenutku. Osnovni elementi računa dobiti i gubitka su prihodi, rashodi te dobit ili gubitak, koji predstavljaju razliku prihoda i rashoda.

Prihodi predstavljaju povećanje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja u obliku priljeva ili povećanja sredstava ili smanjenja obveza što ima za posljedicu povećanje glavnice, iz čega proizlazi da prihodi nastaju kao posljedica povećanja imovine ili smanjenja obveza. **Rashodi** su suprotni prihodima i predstavljaju smanjenje ekonomske koristi kroz obračunsko razdoblje u obliku odljeva ili iscrpljenja sredstava, što ima za posljedicu smanjenje glavnice, iz čega proizlazi da su rashodi posljedica smanjenja imovine i povećanja obveza.[4]

Financijski rezultat predstavlja razliku prihoda i rashoda koja znači dobit kad su prihodi veći od rashoda, odnosno gubitak kad su rashodi veći od prihoda. Na vrijednost kapitala utječu promjene vezane uz vlasnike i promjene vezane uz poslovanje koje značajno utječu na vrijednost neto imovine poduzeća koja se povećava ako poduzeće posluje pozitivno. Prihodi i rashodi su dinamičke kategorije jer pokazuju promjene koje nastaju na imovini poduzeća i obvezama prema izvorima imovine. Uspješnost poslovanja poduzeća promatra se kroz prihode i rashode i kroz njihove odnose s primicima i izdacima novca te s imovinom, obvezama i kapitalom poduzeća.

---

[3] Dvorski, S., Ruža, F., Kovšca, V. (2007.) Poslovna ekonomija, Tiva tiskara, Varaždin, str. 46.

[4] Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 112.

2.3.3. *Izvještaj o novčanom toku*

Pored bilance i računa dobiti i gubitka, izvještaj o novčanim tokovima predstavlja jedan od važnih i temeljnih financijskih izvještaja, a u cilju procjene uspješnosti poslovanja poduzeća. Izvještaj o novčanom toku sastavni je dio temeljnih financijskih izvještaja koji pokazuje izvore pribavljanja, kao i način upotrebe novca.[5]

Novac je važan čimbenik u poslovanju svakog poduzeća. Izvještaj o novčanom toku sastoji se od tri dijela:

- novčani tok od poslovne aktivnosti (glavne aktivnosti subjekta koje stvaraju prihode),
- novčani tok od investicijske aktivnosti (prikazuju veličinu nastalih izdataka namijenjenih stvaranju buduće dobiti i novčanih tokova),
- novčani tok od financijske aktivnosti (aktivnosti koje rezultiraju promjenom veličine i sastava glavnice i zaduživanja subjekta).

Izvještaj o novčanom toku omogućuje menadžmentu procjenu uspješnosti upravljanja gotovinom kao i procjenu budućih tokova gotovine kako ne bi eventualno došlo do blokade žiro računa. Uz to, izvještaj o novčanom toku služi za prijenos informacija menadžerima, investitorima, ali i kreditorima o priljevima i odljevima novca tijekom jednog obračunskog razdoblja. Ovdje treba naglasiti da se dobitak ili gubitak iz računa dobitka i gubitka (RDG) i ostvarenje povećanja ili smanjenja gotovog novca u praksi skoro nikada neće podudarati.[6]

- RDG => Prihodi – Rashodi = Dobit
- Novčani tok => Primici – Izdaci = Novac

Novčani tok prikazuje promjene u financijskom položaju poduzeća, pruža informacije o primicima i izdacima novca te o njihovoj razlici, odnosno o čistom novčanom toku. To je pregled svih novčanih primitaka i izdataka u određenom obračunskom razdoblju na

[5] Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 124.

[6] Garić, A. (2006.) Izvješće o novčanim tijekovima, RRiF, Zagreb, str. 8-19.

poslovnom računu. Razlika između primitaka i izdataka je čisti novčani tok. Ako je razlika pozitivna, radi se o likvidnom poduzetniku, dok je u suprotnom slučaju razlika negativna, što znači da iz svih novčanih primitaka nije moguće podmiriti sve dospjele troškove i obveze.

2.3.4. *Izvještaj o promjenama kapitala*

Izvještaj o promjenama kapitala sastavni je dio temeljnih financijskih izvještaja. On prikazuje promjene koje su se na glavnici (kapitalu) dogodile između dva obračunska razdoblja. Posebno se prikazuju sljedeće pozicije:[7]

1) ukupna sveobuhvatna dobit razdoblja, iskazujući odvojeno ukupne iznose raspodjeljive vlasnicima matice i vlasnicima manjinskih udjela,

2) učinci retroaktivne primjene promjene računovodstvenih politika ili retroaktivnog prepravljanja iznosa priznatih u skladu s MRS-8,

3) iznosi transakcija s vlasnicima u njihovom svojstvu kao vlasnika, prikazujući odvojeno uplate uloga vlasnika i raspodjele vlasnicima,

4) usklada između knjigovodstvenog iznosa svake komponente kapitala na početku i na kraju razdoblja, uz odvojeno prikazivanje svake promjene,

5) subjekt je dužan, bilo izvještaju o promjenama kapitala ili u bilješkama, prezentirati iznos dividende koja je priznata za raspodjelu vlasnicima tijekom razdoblja, kao i pripadajući iznos po dionici.

Promjene kapitala poduzeća između početka i kraja razdoblja za koje se izvještava odražavaju povećanje ili smanjenje neto imovine tijekom predmetnog razdoblja. Osim promjena koje proizlaze iz transakcija s vlasnicima, kao što su uplate kapitala, otkup vlastitih vlasničkih instrumenata i dividende te transakcijskih troškova povezanih s takvim transakcijama, ukupna promjena kapitala tijekom razdoblja predstavlja ukupni iznos prihoda i rashoda, uključujući dobit i gubitke, ostvarenih aktivnostima poduzeća u tom razdoblju.

[7] Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 131.

2.3.5. *Bilješke uz financijske izvještaje*

Bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanom toku te izvještaj o promjenama vlasničke glavnice su temeljni financijski izvještaji. Pored njih, postoji još niz dodatnih iskaza a jedan od njih su bilješke uz financijske izvještaje. One dodatno pojašnjavaju strukturu, vrijednost i obilježja nekih pozicija u tim izvještajima. Tako su prikazane metode procjene bilančnih pozicija, odstupanja od postavljenih metoda, vrednovanje učinka tih odstupanja i slično.[8]

Dakle, bilješke uz financijske izvještaju trebaju u sebi sadržavati sve informacije koje se ne vide izravno u temeljnim financijskim izvještajima, a važne su i često neophodne za njihovo razumijevanje i ocjenu poslovanja. Bilješke se izrađuju temeljem već sastavljenih izvještaja, a sadrže osnovne podatke o poduzeću, značajne računovodstvene politike te pojašnjenja pojedinih pozicija financijskih izvještaja, čime se dobiva bolji i kvalitetniji pregled određenih detalja. U bilješkama su sadržani podaci, detalji i upute za korisnike financijskog izvještaja. Osnovni financijski izvještaji moraju biti pregledni i jasni, što podrazumijeva da se detaljni podaci iz izvještaja trebaju prenijeti u bilješke.

2.4. Korisnici financijskih izvještaja

Cilj financijskih izvještaja je pružiti informacije o financijskom položaju, uspješnosti poslovanja i promjenama financijskog položaja subjekta, što je korisno širokom krugu korisnika u donošenju ekonomskih odluka. Zato financijski izvještaji koji se sastavljaju za tu svrhu udovoljavaju uobičajenim potrebama većine korisnika.[9]

Ostvarenje navedenih ciljeva omogućava se putem sastavljanja odgovarajućih financijskih izvještaja. Kao što je poznato, bilanca je orijentirana na informacije o financijskom položaju, račun dobiti i gubitka na informacije o uspješnosti poslovanja, a informacije o novčanim tokovima nalaze se u izvještaju o novčanom toku s tim, da se izvještaj o novčanom toku razmatra u kontekstu promjena financijskog položaja. Također, valja naglasiti da se nijedan cilj ne može ostvariti razmatranjem samo jednog financijskog izvještaja, već je financijske izvještaje potrebno razmatrati kao dijelove jedinstvene cjeline.

---

[8] Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 133.

[9] Gulin, D. (2008.) Primjena hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, HZRiFD, Zagreb, str. 47.

Osim ovih najčešće isticanih temeljnih financijskih izvještaja, za potpunije uočavanje poslovanja poduzeća potrebno je koristiti se i ostalim financijskim izvještajima, uključujući i bilješke. Podrazumijeva se da su podaci sadržani u financijskim izvještajima objektivni i realni, a to se potvrđuje mišljenjem revizora. Ako se ne utvrdi objektivnost i realnost financijskih izvještaja, onda se ni ne može se govoriti o ostvarenju ciljeva financijskog izvještavanja.

Svrha računovodstva je da zadovolji informacijske potrebe različitih korisnika, odnosno računovodstvo mora osigurati korisnicima različite informacije koje su im potrebne za različite namjene, stoga se u tom kontekstu ono smatra poslovnim jezikom. No da bi ono bilo poslovni jezik, odnosno da bi bio razumljiv, potrebno je financijske izvještaje prilagoditi potrebama korisnika.[10]

Najznačajniji korisnici financijskih izvještaja su investitori, kreditori te menadžment poduzeća. Međutim, može se govoriti i o čitavom nizu korisnika koji se dijele u dvije skupine, eksterne i interne. Eksterni su npr. vlasnici, poslovni partneri, konkurencija, banke i ostale financijske institucije, dok su interni korisnici npr. menadžment, zaposlenici i slično.

[10] Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 91.

3. ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

Uspješnost poduzeća u velikoj je mjeri ovisna o tome na koji način poduzeće upravlja resursima, koji su uvijek ograničeni. Pri tome najvažniju ulogu ima menadžment poduzeća. Menadžeri kontinuirano primaju razne informacije važne za odlučivanje i svakodnevno upravljanje organizacijom. Poduzeća, naročita ona veća i složenija, imaju u svojoj organizacijskoj strukturi formirane različite odjele i poslovne funkcije kao što su financije, računovodstvo, proizvodnja, nabava, prodaja i slično. Osim ovih tradicionalnih, za veću učinkovitost poduzeća treba istaknuti i funkciju kontrolinga.

3.1. Poslovna politika poduzeća

Poduzeće čini osnovnu gospodarsku jedinku i to cjelinu za sebe. Ono je glavna proizvodno-tehnička i gospodarska jedinica društvene reprodukcije. Ono je nositelj dinamike razvoja proizvodnje i tehnologije te promjena načina proizvodnje i načina života. Poduzeće je istovremeno dinamički inovativni faktor te jedna od glavnih institucija društva.[11]

Poslovanje poduzeća može se odvijati samo uz postojanje određenih povoljnih vanjskih uvjeta i uvjeta koje stvara društveno-gospodarski sustav, ali i određeno okruženje izvan uže zajednice. Odluke u području poslovne politike ne mogu se donositi bez respektiranja tih uvjeta. Isto tako, bez unutarnjih uvjeta koji čine suštinu, odnosno konstitutivne elemente poduzeća, također ne bi bilo moguće donositi poslovno-političke odluke.

Kada je riječ o formiranju poslovne politike ili o donošenju odluka u poduzećima, polazna osnova su postojanje i djelovanje dviju skupina uvjeta, a to su vanjski i unutarnji uvjeti.[12]

1. **Vanjski uvjeti.** Vanjski uvjeti su po svojoj prirodi takvi da poduzeća na njih ne mogu djelovati, ne mogu ih mijenjati i prilagođavati svojem poslovanju. Što se poduzeća više prilagode tim vanjskim uvjetima, više će se približiti optimalnom odnosu tih dviju skupina uvjeta i stvoriti mogućnost za njihovo optimalno

[11] Dvorski, S., Kovšca, V. (2011.) Ekonomija za poduzetnike, Tiva tiskara, Varaždin, str. 19.
[12] Tipurić, D. (1999.) Konkurentska sposobnost poduzeća, Sinergija, Zagreb, str. 121.

korištenje. Vanjski uvjeti formiranja poslovne politike poduzeća su prirodni uvjeti, društveno-gospodarski sustav, tržište te ostali vanjski uvjeti.

2. **Unutarnji uvjeti.** Unutarnji uvjeti su oni uvjeti koje poduzeća sama stvaraju, mogu djelovati na njihovo nastajanje i o njima odlučivati. Unutarnji uvjeti formiranja poslovne politike poduzeća su opća obilježja poduzeća (vrsta djelatnosti, veličina i poslovna orijentacija), financijska moć poduzeća, broj i sastav zaposlenih, unutarnja organizacijska rješenja te ostali unutarnji uvjeti.

Da bi se u formiranju poslovne politike poduzeća ona mogla ponašati tako da što povoljnije koriste dane vanjske uvjete te da na najbolji mogući način odlučuju o svojim unutarnjim uvjetima, potrebno je i jedne i druge proučiti te dobro upoznati, kako bi ih se koristilo za što povoljnije rezultate poslovanja. Za ostvarivanje ciljeva utvrđenih poslovnom politikom poduzeća potrebno je osigurati usklađeno djelovanje svih bitnih funkcija poduzeća, u kojima se kao segmentima poduzeća stvaraju uvjeti za uspješno djelovanje poduzeća kao cjeline.

Uvažavajući definicije različitih autora, moguće je zaključiti da je upravljanje poduzećem proces svjesnog usmjeravanja poduzeća nekim ciljevima koji su u funkciji općeg cilja, a to je razvoj poduzeća putem koga se osigurava njegov opstanak u uvjetima tržišnog okruženja.[13]

3.2. Ciljevi poslovanja poduzeća

Kao najvažnije informacije koje poduzeće razmjenjuje sa svojom okolinom kako bi omogućilo pravilnu ocjenu učinkovitosti te vrijednosti poduzeća potrebno je izdvojiti informacije o rezultatima poslovanja poduzeća. Međutim, prije toga je potrebno, posebice u smislu analize rezultata poslovanja, utvrditi koji je to temeljni cilj poslovanja poduzeća, čije bi ostvarenje u kvalitativnom i u kvantitativnom obliku trebala opisivati određena izvješća.[14]

U svakom je slučaju potrebno najprije definirati jedan od osnovnih ciljeva poslovanja, a to je maksimiziranje dobiti. Isto tako, nove okolnosti poslovanja, razvoj informacijske

[13] Žager, K., Žager, L., Vašiček, V. (2003.) Računovodstvo za neračunovođe – osnove računovodstva: 2. izdanje, HZRiF, Zagreb, str. 68.

[14] Dvorski, S., Ruža, F., Kovšca, V. (2007.) Poslovna ekonomija, Tiva tiskara, Varaždin, str. 39.

tehnologije, financijska evolucija poslovanja te brojna znanstvena istraživanja sve više kao općeprihvaćeni cilj poslovanja u prvi plan postavljaju povećanje tržišne vrijednosti poduzeća ili maksimiziranje bogatstva vlasnika. Kao posljedica takvog shvaćanja i poimanja ciljeva poslovanja poduzeća, u suvremenim se uvjetima poslovanja najviše pažnje posvećuje upravo informacijama o financijskom položaju, financijskoj snazi, a prije svega budućim potencijalima zarađivanja poduzeća, koje se dobivaju kao posljedica obveznih te općeprihvaćenih standarda evidencije poslovnih događaja.

Dugoročno gledano, za poduzeće je važno održati konkurentnost, no neizbježno se mora zaključiti da će to ovisiti i o financijskim odnosima sa svim interesnim skupinama u poduzećima. To podrazumijeva da će radnici zahtijevati korektne naknade, kupci kvalitetne i pristupačne proizvode i usluge, dobavljači pravovremeno plaćanje obveza, a poduzeće, kako bi uspjelo zadovoljiti sva ta očekivanja, prije svega mora ostvarivati pozitivne novčane tokove i to u dugom vremenskom razdoblju.

Dakle, potrebno je napomenuti da se poduzeće sastoji od skupina različitih interesnih grupa, koje sa svoje stajališta sagledavaju način i potrebu vođenja poduzeća i ostvarivanja određenih ciljeva. Svaka od tih skupina svojim djelovanjem doprinosi općem uspjehu poduzeća, ali jednako tako ima i određene zahtjeve od poduzeća. Ti zahtjevi su prikazani u tablici broj 1.

Tablica 1: **Zahtjevi interesnih skupina prema poduzeću**

Interesne skupine	Interesi prema poduzeću	Doprinos poduzeću
Vlasnici (dioničari)	Povećanje bogatstva (isplatom dividendi te ostvarivanjem kapitalnih dobitaka)	Vlasnički kapital
Vlasnici tuđeg kapitala	Vremensko i vrijednosno pravovremeno plaćanje glavnice i kamata	Tuđi kapital
Zaposlenici	Plaće koje odgovaraju radnom učinku	Izvršeni rad
Menadžment	Plaća, moć, utjecaj, prestiž	Dispozitivni rad
Kupci	Pristupačni i kvalitetni proizvodi	Kupnja kvalitetnih proizvoda
Dobavljači	Pouzdano plaćanje, dugoročni ugovori o dobavljanju roba	Isporuka kvalitetnih inputa
Javnost	Plaćanje poreza, pridržavanje pravnih propisa	Infrastruktura, zakonodavni okvir poslovanja

Izvor: Dvorski, S., Ruža, F., Kovšca, V. (2007.) Poslovna ekonomija, Tiva tiskara, Varaždin, str. 31.

Navedeni prikaz interesa i zahtjeva pojedinih interesnih skupina povezanih s poduzećem govori kako je zapravo nemoguće zadovoljavati te maksimalizirati istovremeno koristi svih interesnih skupina povezanih s poduzećem. Primjerice, udovoljavanje zahtjevima dobavljača za višom cijenom isporučenih faktora proizvodnje, ili udovoljavanje zahtjevima za nižim cijenama proizvoda koje istovremeno zahtijevaju kupci znači slabljenje konkurentnosti poduzeća, što u konačnici može dovesti do slabijih rezultata poslovanja, a time i do nesigurnosti radnih mjesta zaposlenika.

Slika 3: **Formuliranje općih i posebnih ciljeva poduzeća**

Područja ostvarenja	**Opći ciljevi**	**Posebni ciljevi**
Dobitna ostvarenja	Dozvoljen dobitak da se osigura makar minimalni rast vrijednosti vlastitog kapitala poduzeća	Ostvarenje dobitka koji, poslije poreza, osigurava: stopu dobitka u prihodu od 8% stopu prinosa na vlastiti kapital od 16% isplatu dividendi od 7%
Tržišna ostvarenja	Da se postigne: odgovarajuća preferencija proizvoda kod kupaca da se poveća udio na tržištu	Da se postigne: povećanje prodaje po količini i vrijednosti u naredne 3 godine po stopi od 5% godišnje rast izvoza u naredne 3 godine po stopi od 10% godišnje rast prodaje novouvedenih proizvoda u naredne 3 godine po stopi od 15% godišnje
Proizvodna ostvarenja	Da se ostvari: bolja kvaliteta proizvoda i veća efikasnost proizvodnje	Da se ostvari: smanjenje broja reklamacije kupaca u naredne 3 godine po stopi od 10% godišnje smanjenje škarta u naredne 3 godine po stopi od 8% godišnje povećanje efikasnosti proizvodnje, odnosno ušteda proizvodnog rada po jedinici proizvoda u naredne 3 godine po stopi od 5% godišnje
Financije	Osigurati financijske izvore i njihovo korištenje (ulaganje) koje neće pogoršati solventnost i likvidnost poduzeća	Da se postigne: stopa prinosa na vlastiti kapital od 16% očuvanje odnosa vlastitog kapitala prema ukupnim obavezama oko 2:1 – popravljanje odnosa obrtnih sredstava prema kratkoročnim obavezama na razinu od 3:1 koeficijent obrtaja poslovih sredstava od 2

Izvor: Gulin, D. (2008.) Primjena hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, HZRiFD, Zagreb, str. 50.

Ciljevi poduzeća razmatraju se uglavnom u kontekstu dugoročnije orijentacije poduzeća, ali kako bi se ti ciljevi mogli ostvariti, potrebno je definirati zadatke i u kraćem roku te utvrditi koji su poželjni rezultati koji omogućavaju ostvarivanje dugoročnih ciljeva.

Upravljanje podrazumijeva i stvaranje organizacijskih pretpostavki, u smislu efikasne provedbe odluka za ostvarivanje predviđenih rezultata i ciljeva. Osim toga, podrazumijeva se i kontinuirana kontrola nad ostvarivanjem planiranih rezultata i ciljeva.

Osim ostvarivanja tekućih profita, u vrijednost poduzeća uračunava se i porast njegove vrijednosti, dakle porast vrijednosti dionica, odnosno razlika između nabavne i tržišne cijene dionica. To se naziva kapitalni dobitak. U ostvarivanju tog cilja poduzeće nailazi na brojne prepreke, probleme i ograničenja, kao što su zakonski propisi, raspoloživost proizvodnih faktora, položaj na tržištu, izvori sredstava za financiranje i slično.[15]

Sukladno ranije navedenim određenjima, cjelovit proces upravljanja poduzeća moguće je raščlaniti na 4 podprocesa:[16]

1) **planiranje**, tj. utvrđivanje ciljeva poduzeća te rezultate pomoću kojih se mogu ostvariti predviđeni ciljevi,

2) **odlučivanje**, tj. dio upravljanja koji je u pravilu orijentiran na kraći rok i pomoću kojeg se precizno utvrđuju poželjni rezultati,

3) **rukovođenje** putem kojeg se osigurava efikasnost provedbe odluka,

4) **kontrola** nad ostvarivanjem predviđenih rezultata i ciljeva.

Poduzeće se uobičajeno razmatra kao sustav koji je dio šireg okruženja. Poduzeće je složen, dinamički, otvoren i organizirani sustav te se sastoji od više elemenata (podsustava). Poduzetništvo i poduzetnici su ključni subjekti svake tržišne privrede.

[15] Babić, M. (2009.) Ekonomija: uvod u analizu i politiku, Novi informator, Zagreb, str. 71.
[16] Sikavica, P., Novak, M. (1999.) Poslovna organizacija, Informator, Zagreb, str. 383.

3.3. Općenito o analizi financijskih izvještaja

Analiza financijskih izvještaja je usmjerena na kvantitativne financijske informacije i zbog toga se često naziva i financijskom analizom. Postoje tri aktivnosti koje opredjeljuju postanak i razvoj analize, a to su financijsko upravljanje, upravljačko računovodstvo i financijsko računovodstvo, gdje je računovodstvo jezik poslovanja, a financijska analiza omogućuje primjenu tog jezika u poslovnim situacijama.[17]

Analiza poslovanja mora obuhvatiti analizu financijskih rezultata, financijskih uvjeta, financijske strukture i promjena u financijskoj strukturi, stoga se analiza financijskih izvještaja opisuje kao proces primjene različitih analitičkih sredstava i tehnika pomoću kojih se podaci iz financijskih izvještaja pretvaraju u upotrebljive informacije relevantne za upravljanje.[18]

Analitička sredstva i postupci koji se koriste u analizi financijskih izvještaja su:[19]

- komparativni financijski izvještaji koji omogućuju uočavanje promjena tijekom vremena te uočavanje tendencija promjena pomoću serije indeksa,
- strukturni financijski izvještaji koji omogućuju uvid u strukturu,
- analiza pomoću pokazatelja,
- specijalizirane analize.

Važnost analize financijskih izvještaja ogleda se s aspekta upravljanja, odnosno ona prethodi procesu planiranja, koji čini sastavni dio upravljanja, što znači da ona stvara informacijsku podlogu za potrebe odlučivanja, dok je zadatak analize financijskih izvještaja da prepozna dobre osobine poduzeća, kako bi se te prednosti mogle iskoristiti, ali i da prepozna slabosti poduzeća, kako bi se mogla poduzeti korektivna akcija.

---

[17] Štahan, M. et al. (2010.) Računovodstvo trgovačkih društava, TEB: Poslovno savjetovanje, Zagreb, str. 906.

[18] Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 92.

[19] Štahan, M. et al. (2010.) Računovodstvo trgovačkih društava, TEB: Poslovno savjetovanje, Zagreb, str. 907.

Iako su svi financijski izvještaji koji se sastavljaju međusobno različiti, njihovom analizom dobiva se cjelokupna slika poduzeća. Njezinom potpunom provedbom utvrđuje se sadašnje stanje poduzeća, iznose podaci o likvidnosti, financijskoj stabilnosti, zaduženosti i rentabilnosti te je na taj način moguće definirati moguće probleme u poduzeću i olakšati donošenje daljnjih ekonomskih odluka. Time se zaključuje kako je analiza korisna kako za vanjske, tako i za unutarnje korisnike. Bilo da je netko u ulozi menadžera ili potencijalnog investitora, iz analize je moguće iščitati u kojem smjeru poduzeće ide i na temelju toga donijeti poslovne odluke. Cilj financijskih izvještaja je pružiti informacije o financijskom položaju, uspješnosti poslovanja i promjenama financijskog položaja subjekta svim korisnicima, a bitno je naglasiti da se nijedan cilj ne može ostvariti razmatranjem samo jednog financijskog izvještaja, već je financijske izvještaje potrebno razmatrati kao dijelove jedinstvene cjeline.

U procesu analize moguće je koristiti se čitavim nizom različitih postupaka i metoda analiziranja. Tako horizontalna analiza omogućuju usporedbu bilančnih pozicija tijekom više obračunskih razdoblja i to pomoću komparativnih financijskih izvješća, dok vertikalna analiza uspoređuje bilančne pozicije tijekom jedne godine, koristeći se strukturnim financijskim izvješćima. Također, moguće je vršiti analizu financijskih izvješća i pomoću pojedinačnih pokazatelja, koji daju kvalitetnije informacije za upravljanje i razvoj poduzeća. Bitno je da se oni ne promatraju pojedinačno, nego u međuzavisnosti, kako se ne bi došlo do krivih zaključaka, a potrebno ih je i usporediti sa standardnim veličinama. Isto tako, utemeljeni su i skupni pokazatelji koji daju kvalitetniju i precizniju analizu od prethodno navedenih.

Analiza financijskih izvještaja odnosi se prvenstveno na kvantitativne financijske informacije koje su sadržane u financijskim izvještajima. Analiza je usmjerena i na budućnost i naglašavanje onih elemenata koji su kritični za preživljavanje, a to su, prije svega, sigurnost i uspješnost poslovanja. Analiza poslovanja za potrebe menadžera mora obuhvatiti analizu financijskih rezultata, financijskih uvjeta, financijske strukture i promjena u financijskoj strukturi. Prema ovim zahtjevima analiza financijskih izvještaja se opisuje kao proces primjene različitih analitičkih sredstava i tehnika pomoću kojih se

podaci iz financijskih izvještaja pretvaraju u upotrebljive informacije relevantne za upravljanje.[20]

Ipak, važno je istaknuti činjenicu da informacije koje se dobiju iz analize financijskih izvještaja nisu sveobuhvatne, zbog činjenice da pružaju samo financijske informacije i na taj se način ne može osigurati proces promatranja i analiziranja cjeline poduzeća u potpunosti. Upravo je iz navedenih razloga, prilikom prosuđivanja poslovanja poduzeća, potrebno voditi računa o navedenom ograničenju.

3.4. Horizontalna i vertikalna analiza financijskih izvještaja

Horizontalnom analizom nastoji se uočiti tendencija i dinamika promjena pojedinih pozicija temeljnih financijskih izvještaja kroz duže vremensko razdoblje. Na temelju uočenih promjena prosuđuje se kakva je uspješnost i sigurnost poslovanja poslovnog subjekta. Ključna varijabla u horizontalnoj analizi je vrijeme. Naime, usporedbom elemenata financijskih izvještaja iskazanih u novčanim jedinicama između dva ili više razdoblja donosi se zaključak o kretanju pojave kroz promatrano razdoblje, na osnovu čega je moguće utvrditi problematična područja poslovanja. Kako bi se uočile tendencije kretanja promjena, kao podlogu za analizu potrebno je uzeti duže vremensko razdoblje, minimalno 4 do 5 godina.[21]

Na temelju uočavanja promjena prosuđuje se kakva je uspješnost i sigurnost poslovanja promatranog poduzeća. Horizontalna analiza omogućuje uspoređivanje podataka u dužem vremenskom razdoblju, kako bi se otkrile tendencije promjena. Horizontalna analiza prikazuje financijske podatke iz dva ili više razdoblja u odnosu na neko bazno razdoblje ili prikazuje podatke narednog razdoblja u odnosu na podatke prethodnog razdoblja. Kod toga se koriste komparativni financijski izvještaji te sagledavanje tendencija promjena pomoću baznih indeksa.[22]

Vertikalna analiza omogućuje uvid u strukturu financijskih izvještaja. Vertikalna (strukturna) analiza prikazuje sve podatke određenog financijskog izvještaja kao postotke

[20] Orsag, S. (1997). Stanje i perspektive financijske analize u Hrvatskoj, HZRiFD, Pula, str. 108.
[21] Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 280.
[22] Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 281.

samo jednog od podataka tog izvješća. Temelji se na strukturnim financijskim izvještajima, koji se mogu razmatrati u kontekstu raščlanjivanja. Vertikalna analiza služi za uspoređivanje podatka (pozicija) financijskih izvještaja u jednoj godini. Vertikalna analiza je analiza u kojoj se određene pozicije prikazuju kao 100%, pa se onda ostale pozicije iskazuju kao postotak od te osnovne pozicije. Vertikalna analiza je strukturna analiza financijskih izvještaja, odnosno sagledavanje odnosa više pozicija u odnosu na jednu koja se tretira kao 100%.[23]

Vertikalna analiza omogućuje uvid u strukturu financijskih izvještaja te služi za uspoređivanje podatka iz financijskih izvještaja u jednoj godini. Kod ove analize pozicije bilance aktive i pasive izjednačavaju se sa 100 te se promatra struktura njihovih pozicija, koje se izražavaju u postotku. Strukturni financijski izvještaji vrlo su korisni kod uspoređivanja s konkurentima te za uspoređivanje podataka poduzeća u uvjetima inflacije.[24]

3.5. Analiza poslovanja pomoću financijskih pokazatelja

Problematika financijske analize ne iscrpljuje se horizontalnom i vertikalnom analizom. Za kompleksnije razmatranje poslovanja društva potrebno je formirati i računati određene pokazatelje financijske analize koji imaju vrlo veliku moć izvještavanja o poslovanju društva i dobra su podloga za upravljanje poslovanjem i razvojem društva. Pokazatelj je racionalan ili odnosni broj, što podrazumijeva da se jedna ekonomska veličina stavlja u odnos (dijeli se) s drugom ekonomskom veličinom. U odnos se dovode one ekonomske veličine koje daju novu informaciju korisniku financijskih izvještaja.[25]

S obzirom na vremensku dimenziju, postoje dvije osnovne skupine financijskih pokazatelja. Oni koji se temelje na podacima iz izvještaja o dobiti i gubitku obuhvaćaju analizu poslovanja kroz određeno vremensko razdoblje (najčešće od jedne godine), dok se

[23] Žager, L. (2007). Financijski pokazatelji kao mjerila sigurnosti i uspješnosti poslovanja, Računovodstvo i financije, 4, Zagreb, str. 13-17.

[24] Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 281.

[25] Gulin, D., Tušek, B., Žager, L. (2004.) Poslovno planiranje, kontrola i analiza, HZRiFD, Zagreb, str. 243.

drugi odnose na određeni trenutak koji se podudara s trenutkom sastavljanja bilance te govore o financijskom položaju poduzeća u tom trenutku.[26]

Važno je napomenuti da pokazatelji sami za sebe ne govore mnogo. Da bi ih se moglo kvalitetno interpretirati i iskoristiti u poslovanju, potrebno ih je usporediti sa nekim baznim veličinama. To uglavnom može biti usporedba sa planiranim pokazateljima za promatrano razdoblje, kretanje pokazatelja u nekom vremenskom razdoblju, veličina pokazatelja u sličnom poduzeću ili prosječna vrijednost pokazatelja grupe sličnih poduzeća.

Pokazatelji koji se odnose na sigurnost poslovanja su sljedeći:[27]

a) pokazatelji likvidnosti (eng. liquidity ratios) – mjere sposobnost poduzeća da podmiri svoje dospjele kratkoročne obveze,

b) pokazatelji zaduženosti (eng. leverage ratios) – mjere koliko se poduzeće financira iz tuđih izvora sredstava,

c) pokazatelji aktivnosti (eng. activity ratios) – mjere efikasnost upotrebljavanja resursa.

Pokazatelji koji se odnose na uspješnost poslovanja su sljedeći:[28]

a) pokazatelji ekonomičnosti – mjere odnos prihoda i rashoda, tj. koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda,

b) pokazatelji profitabilnosti (eng. profitability ratios) – mjere povrat uloženog kapitala,

c) pokazatelji investiranja (eng. investment ratios) – mjere uspješnost ulaganja u dionice.

[26] Žager, K., Žager, L. (2000.) Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 172.

[27] Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 44.

[28] Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 45.

3.5.1. *Pokazatelji likvidnosti*

Pokazateljima likvidnosti mjeri se sposobnost poduzeća u podmirenju dospjelih kratkoročnih obveza, a računaju se na temelju podataka iz bilance. Najčešći pokazatelji su koeficijent trenutne likvidnosti, koeficijent ubrzane likvidnosti, koeficijent tekuće likvidnosti i koeficijent tekuće stabilnosti.

Način izračuna pokazatelja likvidnosti prikazan je u tablici broj 2.

Tablica 2: **Pokazatelji likvidnosti**

Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik
Koeficijent trenutne likvidnosti	novac	kratkoročne obveze
Koeficijent ubrzane likvidnosti	novac + potraživanja	kratkoročne obveze
Koeficijent tekuće likvidnosti	kratkotrajna imovina	kratkoročne obveze
Koeficijent financijske stabilnosti	dugotrajna imovina	kapital + dugoročne obveze

Izvor: Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 46.

Likvidnost je sposobnost poduzeća da podmiri kratkoročne obveze iz tekuće aktivnosti. Ako poduzeće nije likvidno, ono posluje s poteškoćama, nema dovoljno sredstava za nabavu sirovina i materijala, robe, za isplatu plaća, poreza i drugih obveza. Pokazatelji likvidnosti se koriste za mjerenje sposobnosti poduzeća da podmiri dospjele kratkoročne obveze, a utvrđuju se na temelju podataka obuhvaćenih u bilanci.[29]

1. **Koeficijent trenutne likvidnosti** ukazuje na sposobnost poduzeća za trenutačno podmirenje obveza i nije baš pravi pokazatelj cjelokupnog poslovanja poduzeća, jer ako je na dan utvrđivanja navedenog koeficijenta na žiroračun poduzeća pristigla značajna uplata, taj koeficijent može biti visok i zaključit će se kako poduzeće nema problema s likvidnošću, što ne mora biti uvijek tako. Dakle, koeficijent trenutne likvidnosti je pokazatelj koji pokazuje u kojoj mjeri je poduzeće sposobno podmiriti kratkoročne obveze trenutno raspoloživim novcem.

[29] Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 45.

2. **Koeficijent ubrzane likvidnosti** pokazuje ima li poduzeće dovoljno gotovine i druge brzo unovčive imovine za podmirenje dospjelih kratkoročnih obveza, a standardna veličina je 1 ili veće od 1, što znači da kratkoročne obveze ne bi smjele biti veće od zbroja iznosa novca i potraživanja. Iz ovog pokazatelja isključene su zalihe kao najslabije likvidan dio imovine.[30]

3. **Koeficijent tekuće likvidnosti** ukazuje na to da bi kratkotrajna imovina trebala biti barem dvostruko veća od kratkoročnih obveza kako bi poduzeće moglo održati solventnost. To je važno zato što postoje rizici unovčavanja kratkotrajne imovine, jer da bi se održala normalna likvidnost poduzeća, dio kratkotrajne imovine mora biti financiran iz kvalitetnih dugoročnih obveza koji se naziva radni kapital, a predstavlja razliku između kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza. Naime, na taj se način dio kratkotrajne imovine financira iz dugoročnih izvora, što se naziva i „zlatnim pravilom financiranja".[31]

4. **Koeficijent financijske stabilnosti** predstavlja omjer dugotrajne imovine i kapitala uvećanog za dugoročne obveze. Navedeni pokazatelj bi trebao biti manji od 1, jer poduzeće dio svoje kratkotrajne imovine mora financirati iz radnog kapitala. Što je vrijednost ovog pokazatelja manja, to je likvidnost i financijska stabilnost veća.[32]

3.5.2. *Pokazatelji zaduženosti*

Pokazatelji zaduženosti pokazuju koliko se poduzeće financira iz tuđih sredstava. Najpoznatiji su koeficijent zaduženosti, koeficijent vlastitog financiranja te koeficijent financiranja, koji se formiraju na temelju bilance i odražavaju statičku zaduženost. Ovi pokazatelji reflektiraju strukturu pasive i govore o tome koliki je dio imovine financiran iz vlastitog kapitala, a koliki iz tuđeg. Pomoću ovih pokazatelja moguće je utvrditi odnos tuđeg kapitala (obveza) i vlastitog kapitala.[33]

---

[30] Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 46.

[31] Štahan, M. et al. (2010.) Računovodstvo trgovačkih društava, TEB: Poslovno savjetovanje, Zagreb, str. 920.

[32] Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 48.

[33] Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 48.

Pokazatelji zaduženosti omogućuju praćenje strukture izvora financiranja poduzeća. Oni pokazuju do koje mjere je poduzeće financirano iz tuđih izvora i koliko je ono sposobno podmiriti svoje dužničke obveze. Naime, oni objašnjavaju financijsku strukturu i mjere dugoročni rizik koji proizlazi iz takve strukture.[34]

Tablica 3: **Pokazatelji zaduženosti**

Pokazatelj	Brojnik	Nazivnik
Koeficijent zaduženosti	ukupne obveze	ukupna imovina
Koeficijent vlastitog financiranja	kapital i rezerve	ukupna imovina
Koeficijent financiranja	ukupne obveze	kapital i rezerve
Pokriće troškova kamata	zarade prije kamata i poreza	rashodi od kamata
Faktor zaduženosti	ukupne obveze	zadržana dobit + troškovi amortizacije
Stupanj pokrića 1	kapital i rezerve	dugotrajna imovina
Stupanj pokrića 2	glavnica + dugoročne obveze	dugotrajna imovina

Izvor: Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 49.

Najčešći pokazatelji su koeficijent zaduženosti, koeficijent vlastitog financiranja, koeficijent financiranja, stupanj pokrića 1 te stupanj pokrića 2, a pokazatelji se računaju na temelju podataka iz bilance. Način izračuna pokazatelja zaduženosti prikazan je u tablici broj 3.

1. **Koeficijent zaduženosti** stavlja u odnos ukupne obveze i ukupnu imovinu. Što je ovaj koeficijent manji, to je manja zaduženost poduzeća. Dakle, koeficijent zaduženosti pokazuje koliko je imovine financirano iz vlastitog kapitala, a koliko iz tuđeg kapitala, odnosno obveza i zajedno čine 100%. Položaj društva je bolji ukoliko je koeficijent zaduženosti manji od koeficijenta vlastitog financiranja.

2. **Koeficijent vlastitog financiranja** stavlja u odnos kapital (glavnicu) i ukupnu imovinu. Pokazuje koliki je dio imovine financiran vlastitim kapitalom. Što je ovaj koeficijent veći, to je stanje imovine bolje.

[34] Štahan, M. et al. (2010.) Računovodstvo trgovačkih društava, TEB: Poslovno savjetovanje, Zagreb, str. 921.

3. **Koeficijent financiranja** je pokazatelj koji stavlja u odnos ukupne obveze i kapital. Prikazuje odnos tuđeg kapitala (obveza) i vlastitog kapitala (glavnice). Poželjno je da koeficijent bude što niži.

4. **Pokriće troškova kamata** je pokazatelj koji ukazuje na dinamičku zaduženost poduzeća, jer dug poduzeća razmatra s aspekta mogućnosti njegova podmirivanja. Pri utvrđivanju pokrića troškova kamata razmatra se koliko su puta kamate pokrivene sa zaradama prije kamata i poreza. Granična vrijednost tog pokazatelja je 1, što znači da ako je vrijednost veća od 1, određeni dio zarada prije kamata i poreza ostaje i za vlasnike izvora financiranja.[35]

5. **Faktor zaduženosti** je također pokazatelj koji ukazuje na dinamičku zaduženost poduzeća, jer dug poduzeća razmatra s aspekta mogućnosti njegova podmirivanja. On prikazuje koliko je godina potrebno da se iz zadržane dobiti uvećane za troškove amortizacije podmire ukupne obveze. Pokazatelj daje indikaciju o tome za koliko će godina poduzeće tuđe izvora financiranja zamijeniti vlastitima. Poželjno je da pokazatelj bude što manji.[36]

6. **Stupanj pokrića 1** je pokazatelj koji stavlja u odnos glavnicu te dugotrajnu imovinu. Razmatra se pokriće dugotrajne imovine sa glavnicom. Poželjno je da navedeni pokazatelj bude što veći.

7. **Stupanj pokrića 2** je pokazatelji koji stavlja u odnos zbroj glavnice i dugoročnih obveza sa dugotrajnom imovinom. Njegova vrijednost bi trebala biti veća od 1, jer dio dugoročnih izvora, zbog održavanja likvidnosti, mora biti iskorišten za financiranje kratkotrajne imovine ("zlatno pravilo financiranja").[37]

---

[35] Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 49.

[36] Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 49.

[37] Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 50.

3.5.3. *Pokazatelji aktivnosti*

Pokazatelji aktivnosti poduzeća poznati su još i pod nazivom koeficijenti obrta. Mjere efikasnost s kojom poduzeće koristi vlastite resurse. Računaju se iz odnosa prihoda i prosječnih stanja imovine te upućuju na brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu. Na temelju njih je moguće izračunati i prosječne dane vezivanja sredstava, odnosno prosječno trajanje obrta sredstava. Također, pomoću tih pokazatelja može se izračunati i prosječno trajanje naplate potraživanja. Svi pokazatelji utvrđuju se na temelju podataka iz bilance te računa dobiti i gubitka.[38]

Pokazatelji aktivnosti nazivaju se i koeficijenti obrtaja imovine, a računaju se na temelju odnosa prometa i prosječnog stanja. Pokazatelji aktivnosti ukazuju na brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu te se utvrđuje koliko se efikasno koriste resursi društva u poslovnom procesu.[39]

Najčešće se koeficijenti obrtaja računaju za ukupnu imovinu, kratkotrajnu imovinu i potraživanja, na temelju kojeg je moguće izračunati i prosječno trajanje naplate potraživanja.

Način izračuna pokazatelja aktivnosti prikazan je u tablici broj 4.

Tablica 4: **Pokazatelji aktivnosti**

Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik
Koeficijent obrtaja ukupne imovine	ukupni prihod	ukupna imovina
Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine	ukupni prihod	kratkotrajna imovina
Koeficijent obrtaja potraživanja	prihodi od prodaje	ukupna potraživanja
Trajanje naplate potraživanja (u danima)	broj dana u godini (365)	koeficijent obrtaja potraživanja

Izvor: Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 51.

[38] Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 50.

[39] Štahan, M. et al. (2010.) Računovodstvo trgovačkih društava, TEB: Poslovno savjetovanje, Zagreb, str. 922.

1. **Koeficijent obrtaja ukupne imovine** predstavlja odnos ukupnog prihoda i ukupne imovine, a prikazuje učinkovitost upotrebe kapitala u ostvarivanju prihoda. Koeficijent obrtaja ukupne imovine pokazuje koliko jedna novčana jedinica aktive stvara novčanih jedinica prihoda, a poželjno je da bude što veći.[40]

2. **Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine** prikazuje učinkovitost upotrebe kratkotrajne imovine u ostvarivanju prihoda, a pokazuje odnos jedne novčane jedinice prihoda i kratkotrajne imovine. Poželjno je da bude što veći.[41]

3. **Koeficijent obrtaja potraživanja** prikazuje omjer prihoda od prodaje i ukupnih potraživanja. Koeficijent potraživanja izračunava se stavljanjem u odnos prihoda od prodaje i potraživanja. Povećanjem navedenog koeficijenta smanjuje se trajanje naplate potraživanja, stoga je također poželjno da bude što veći.[42]

4. **Trajanje naplate potraživanja** je pokazatelj koji govori o vremenu koje u prosjeku protekne između nastanka potraživanja i njegove naplate. Trajanje naplate potraživanja dobiva se stavljanjem u odnos broj dana u godini i koeficijenta obrtaja potraživanja, čime se dobiva prosječno vrijeme naplate potraživanja. Dakle, što je veći koeficijent obrtaja potraživanja, to je kraće trajanje naplate potraživanja.

Važno je naglasiti da je i s aspekta sigurnosti i uspješnosti poslovanja poželjno da koeficijenti obrtaja budu što veći, tj. da je vrijeme vezivanja ukupne i pojedinih vrsta imovine što kraće. Može se računati i više puta godišnje, a njime se prati potražnja za pojedinim proizvodima.

3.5.4. *Pokazatelji ekonomičnosti*

Pokazatelji ekonomičnosti se računaju na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka, mjere odnos prihoda i rashoda te pokazuju koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda. Osim ekonomičnosti ukupnog poslovanja (omjer ukupnih prihoda i rashoda), mjeri se i ekonomičnost prodaje (omjer prihoda i rashoda od prodaje) i ekonomičnost financiranja

---

[40] Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 50.
[41] Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 50.
[42] Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 51.

(omjer financijskih prihoda i rashoda). Ako je vrijednost pokazatelja ekonomičnosti manja od 1, poduzeće posluje s gubitkom.[43]

Poduzeće posluje ekonomično kad su u određenom razdoblje njegovi prihodi veći od rashoda, granično ekonomično kad su jednaki, a neekonomično kad rashodi premašuju prihode.[44]

Način izračuna pokazatelja ekonomičnosti prikazan je u tablici broj 5.

Tablica 5: **Pokazatelji ekonomičnosti**

Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	ukupni prihodi	ukupni rashodi
Ekonomičnost prodaje	prihodi od prodaje	rashodi od prodaje
Ekonomičnost financiranja	financijski prihodi	financijski rashodi

Izvor: Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 52.

1. **Ekonomičnost poslovanja** je pokazatelj koji se određuje za cjelokupno poslovanje, što znači da predstavlja odnos prihoda i rashoda iz poslovnih, financijskih i ostalih aktivnosti.

2. **Ekonomičnost prodaje** je pokazatelj koji stavlja u omjer prihode i rashode od prodaje.

3. **Ekonomičnost financiranja** je pokazatelj koji stavlja u omjer financijske prihode i financijske rashode.

3.5.5. *Pokazatelji profitabilnosti*

Cilj svakog poduzeća je ostvariti dobit, stoga profitabilnost označava uspješno poslovanje, tj. ostvarenje pozitivnog financijskog rezultata na kraju godine. Pokazatelji profitabilnosti govore koliki je povrat u odnosu na ulog poduzeća te koliko efikasno poduzeća koriste

[43] Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 51.

[44] Štahan, M. et al. (2010.) Računovodstvo trgovačkih društava, TEB: Poslovno savjetovanje, Zagreb, str. 923.

svoje resurse u poslovnom procesu. Najčešći pokazatelji su neto marža profita, bruto marža profita, neto rentabilnost imovine te rentabilnost vlastitog kapitala.[45]

Pokazatelji profitabilnosti koriste se za prikazivanje uspješnosti poslovanja i mjere povrat uloženog kapitala. Mjere sposobnost poduzeća da ostvari određenu razinu dobiti u odnosu prema prihodima, imovini ili kapitalu. Uglavnom se prikazuju u postotnom iznosu.[46]

Način izračuna pokazatelja profitabilnosti prikazan je u tablici broj 6.

Tablica 6: **Pokazatelji profitabilnosti**

Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik
Bruto marža profita	bruto dobit + kamate	ukupni prihodi
Neto marža profita	neto dobit + kamate	ukupni prihodi
Bruto rentabilnost imovine	bruto dobit + kamate	ukupna imovina
Neto rentabilnost imovine (ROA)	neto dobit + kamate	ukupna imovina
Rentabilnost kapitala (ROE)	neto dobit	kapital i rezerve

Izvor: Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 53.

1. **Bruto marža profita** je omjer dobiti prije poreza i ukupnog prihoda, a za poduzeće je poželjno da navedeni pokazatelj bude što veći.

2. **Neto marža profita** je omjer neto dobiti ukupnog prihoda, a za poduzeće je poželjno da navedeni pokazatelj bude što veći. Ovaj se pokazatelj od bruto profitne marže razlikuje na način što bruto profitna marža obuhvaća i porez u brojniku pokazatelja. Ako se navedena dva pokazatelja usporede, tada usporedba govori o tome koliko u odnosu na ostvareni ukupni prihod iznosi porezno opterećenje. Ako se marža profita pomnoži s koeficijentom obrtaja ukupne imovine, kao rezultat dobit će se pokazatelj rentabilnosti imovine. To znači da se rentabilnost može povećati povećanjem koeficijenta obrtaja ili povećanjem marže profita.[47]

[45] Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 52.
[46] Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 52.
[47] Štahan, M. et al. (2010.) Računovodstvo trgovačkih društava, TEB: Poslovno savjetovanje, Zagreb, str. 924.

3. **Bruto rentabilnost imovine** je pokazatelj koji se izračunava na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka te predstavlja omjer dobiti prije poreza uvećane za kamate te ukupne imovine.

4. **Neto rentabilnost imovine** je pokazatelj koji stavlja u odnos neto dobit uvećanu za kamate te ukupnu imovinu (eng. Return On Assets - ROA). To je indikator uspješnosti korištenja imovine u stvaranju dobiti. Stopa povrata imovine se odnosi na dobit koju poduzeće generira iz jedne novčane jedinice imovine.

5. **Rentabilnost vlastitog kapitala (glavnice)** se smatra najznačajnijim pokazateljem profitabilnosti, a predstavlja omjer neto dobiti i vlastitog kapitala odnosno glavnice (eng. Return On Equity - ROE). Pokazuje koliko novčanih jedinica dobiti poduzeće ostvaruje na jednu jedinicu vlastitog kapitala, odnosno može se doći do zaključaka o stupnju korištenja financijske poluge.[48]

3.5.6. *Pokazatelji investiranja*

Pomoću pokazatelja investiranja mjeri se uspješnost ulaganja u dionice poduzeća. Tu se radi o običnim dionicama poduzeća. Osim podataka iz financijskih izvještaja (račun dobiti i gubitka), za izračun pokazatelja investiranja potrebni su i podaci o dionicama poduzeća, prije svega o ukupnom broju dionica te cijenama dionica na tržištu.[49]

Način izračuna pokazatelja investiranja prikazan je u tablici broj 7.

Tablica 7: **Pokazatelji investiranja**

Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik
Dobit po dionici (EPS)	neto dobit	broj dionica
Ukupna rentabilnost dionice	tržišna cijena dionice	dobit po dionici (EPS)

Izvor: Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 56.

1. **Dobit po dionici** (eng. Earning Per Share – EPS) pokazuje profitabilnost društva. Prikazuje koliko je kuna neto profita društvo zaradilo po jednoj dionici.

[48] Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 54.

[49] Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 53.

2. **Ukupna rentabilnost dionice** je pokazatelj koji pokazuje koliko je puta tržišna cijena dionice veća od dobiti po dionici (EPS). Također predstavlja iznos koji su investitori spremni platiti po jedinici zarade društva. Ovaj pokazatelj se može izračunati isključivo kad poduzeće posluje s dobiti.

3.6. DuPont sustav pokazatelja

Pod sustavom pokazatelja podrazumijeva se izbor odgovarajućeg pokazatelja, odgovarajući način njihovog povezivanja, ili odgovarajuća zavisnost i sveukupna zavisnost pojedinih pokazatelja i njihovog povezivanja s ciljem. Sustavi pokazatelja dijele se na induktivne i deduktivne sustave pokazatelja. Dok induktivna metoda ispituje pojedinačne slučajeve i na temelju usklađenosti tih pojedinačnih pojava donosi zaključke o poslovanju poduzeća u cjelini, deduktivna metoda je suprotna i polazi od opće poznatih rezultata o poslovanju poduzeća, na temelju kojih donosi zaključke o pojedinačnim slučajevima.[50]

Osnovna obilježja deduktivnih sustava pokazatelja:[51]

- vršni ili glavni pokazatelj koji odražava najviši cilj rada i poslovanja poduzeća,
- sadržajna međuzavisnost većeg ili manjeg broja pomoćnih pokazatelja, koji na različitim razinama detaljiziraju ili preciziraju sadržaj elemenata glavnog pokazatelja,
- preciziranje sadržaja pomoćnih pokazatelja na pojedinim razinama formalizira se odgovarajućim matematičko-statističkim iskazima.

Pojedinačni pokazatelji odnose se na pojedine segmente poslovanja i bez obzira na to koliko ih ima, otežavaju obuhvaćanje cjeline poslovanja. No, da bi se dobila cjelokupna slika o poslovanju, navedene pokazatelje potrebno je promatrati povezano i međuzavisno. Zbog toga su formirani zbrojni ili skupni financijski pokazatelji koji predstavljaju ponderirani zbroj više pojedinačnih pokazatelja, te na taj način stavljaju u zavisni oblik nekoliko odabranih pokazatelja koje sintetiziraju cjelinu. Zbog toga, pojedinačni

[50] Štahan, M. et al. (2010.) Računovodstvo trgovačkih društava, TEB: Poslovno savjetovanje, Zagreb, str. 926.

[51] Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 57.

pokazatelji imaju ograničenu mogućnost izvještavanja, a korištenjem skupnih pokazatelja dobivaju se puno precizniji i pouzdaniji rezultati.[52]

Poslovanje poduzeća može se analizirati korištenjem DuPont sustava pokazatelja. Predmetni sustav je značajan alat za upravljanje poduzećem te ukazuje menadžmentu poduzeća na koje oblike imovine treba obratiti pozornost prilikom upravljanja. DuPont sustav pokazatelja u svojoj analizi obuhvaća bilancu te račun dobiti i gubitka. Navedenim se sustavom pokazatelja radi analiza podataka iz financijskih izvještaja te se dobivaju podaci o rentabilnosti imovine (ROA) i kapitala (ROE) poduzeća. Te informacije su značajne jer govore o tome koliko se efikasno i efektivno koristi imovina poduzeća u poslovanju te koji je njen potencijal.

DuPont je najstariji instrument kontrolinga, nastao 20-ih godina prošlog stoljeća te spada u skupinu deduktivnih sustava pokazatelja. DuPont se prvenstveno upotrebljava za potrebe analize, a samim time i za potrebe planiranja tj. upravljanja poslovanjem i razvojem poduzeća. Objedinjuje informacije iz dva temeljna financijska izvješća: bilance i računa dobiti i gubitka. Na vrhu piramide pokazatelja (vršni pokazatelj) nalazi se rentabilnost ukupne imovine poduzeća. Navedeni sustav pokazatelja je piramidalnog oblika i sastoji se od 2 dijela:[53]

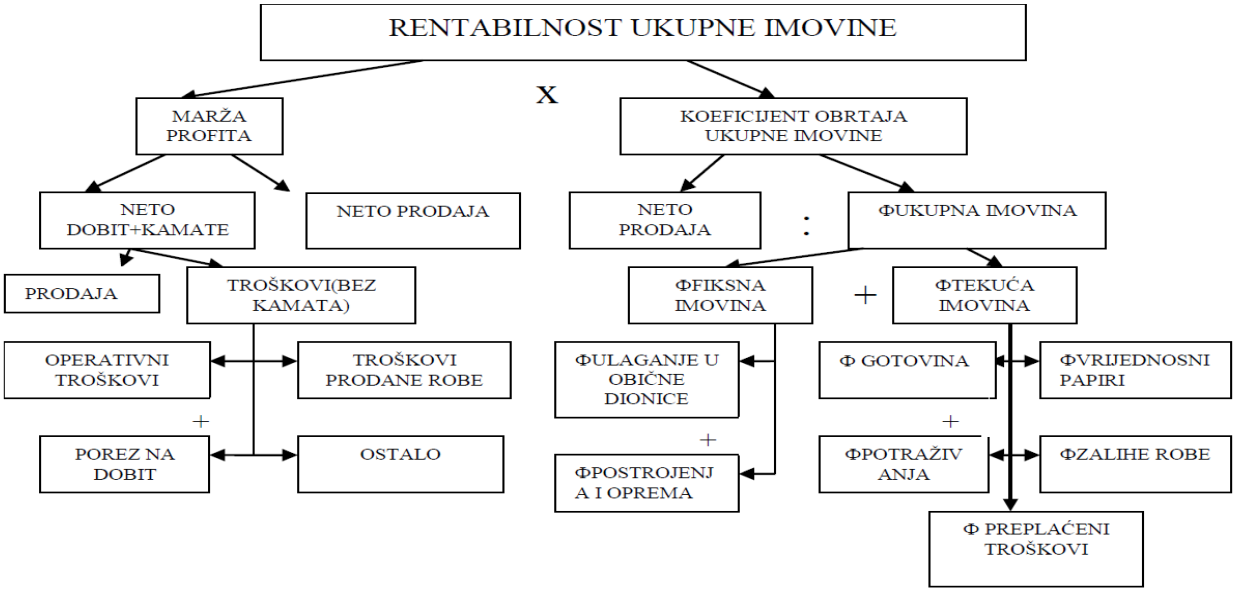
1) vršnog pokazatelja, koji odražava temeljni cilj poslovanja poduzeća i to rentabilnost ukupne imovine, odnosno glavnice, bez obzira da li je ta imovina pribavljena iz vlastitih ili tuđih izvora,

2) sadržajne međuzavisnosti većeg ili manjeg broja pomoćnih pokazatelja, koji na različitim razinama preciziraju sadržaj elemenata glavnog pokazatelja koji su i hijerarhijski podređeni upravo toj rentabilnosti.

[52] Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 58.

[53] Štahan, M. et al. (2010.) Računovodstvo trgovačkih društava, TEB: Poslovno savjetovanje, Zagreb, str. 927.

Slika 4: **DuPontov sustav pokazatelja**

Izvor: Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 57.

DuPontov sustav pokazatelja objedinjuje informacije iz dva temeljna financijska izvješća, bilance i računa dobiti i gubitka. Lijeva strana piramide, tj. marža profita proizlazi iz podataka koji su zapisani u računu dobiti i gubitka, dok desna strana piramide, tj. koeficijent obrtaja ukupne imovine, proizlazi iz podataka koji se nalaze u bilanci. Ovakav sustav pokazatelja omogućava da se razmotri kako će promjena bilo kojeg elementa obuhvaćenog u sustavu utjecati na promjenu rentabilnosti imovine.[54]

Pomoću ovog pokazatelja moguće je utvrditi kako bi povećanje prodaje utjecalo na rentabilnost imovine, ili što bi za rentabilnost značilo smanjenje zaliha, stoga je zbog težine i kompleksnosti DuPontov sustav pokazatelja pouzdaniji i precizniji od pojedinačnih pokazatelja. Rentabilnost imovine je vršni pokazatelj te odražava temeljni cilj poslovanja, iz kojeg se izvode zahtjevi koje treba zadovoljiti na nižim razinama poslovanja. Uz rentabilnost imovine, u analizu se često uključuje i rentabilnost vlastitog kapitala (ROE), koji pokazuje povrat na jedinicu uloženog. Učestalije korištenje ovog sustava pokazatelja omogućava uvid u poslovanje i kontrolingu daje jasan odgovor koliko je poduzeće bliže ili dalje od zacrtanog cilja. Da bi poduzeće vidjelo kako posluje u odnosu na konkurenciju, treba napraviti analizu konkurenata u sektoru i vidjeti gdje se poduzeće nalazi u sektoru.[55]

[54] Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb, str. 58.

[55] Očko, J. (2007.) DuPont sustav pokazatelja, Poslovni savjetnik, ožujak 2007., Zagreb, str. 248

4. ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA PODUZEĆA TEHNIX D.O.O.

U ovome dijelu rada prikazat će se analiza financijskih izvještaja na primjeru poduzeća Tehnix d.o.o. iz Donjeg Kraljevca u Međimurju. Analizirat će se bilanca te račun dobiti i gubitka predmetnog poduzeća za razdoblje od 2015. do 2017. godine te će se izračunati financijski pokazatelji poslovanja na temelju tih izvještaja (pokazatelji likvidnosti, zaduženosti, aktivnosti, ekonomičnosti te profitabilnosti).

4.1. Osnovni podaci o poduzeću Tehnix d.o.o.

Poduzeće Tehnix d.o.o. nalazi se u mjestu Donji Kraljevec, u Međimurju. Osnovano je 1991. godine kao malo obiteljsko poduzeće sa samo nekoliko zaposlenih. Tijekom 25-godišnjeg postojanja, postalo je vodeća kompanija u eko industriji u Europi i šire. Poduzeće Tehnix d.o.o. ima poduzeća i predstavništva u Mađarskoj, Rumunjskoj, Srbiji, Rusiji, Kosovu, Bosni i Hercegovini, Slovačkoj, Grčkoj, Makedoniji, Luxembourgu i Ujedinjenim Arapskim Emiratima. Uz matičnu tvrtku u Donjem Kraljevcu, Tehnix d.o.o. ima tvornice u Srbiji, Mađarskoj, Rumunjskoj te u Ujedinjenim Arapskim Emiratima. Kompanija je organizirana, osposobljena i primjenjuje poslovne sustave ISO 9001 i ISO 14001. Više od 300 stalno zaposlenih sa svojim kooperantima, 50 vlastitih patenata i inovacija te preko 350 vlastitih proizvoda koji se plasiraju na domaćem i svjetskom tržištu, svrstava Tehnix d.o.o. u red najuspješnijih poduzeća u Hrvatskoj.

Dakle, poduzeće Tehnix d.o.o. je vodeći hrvatski proizvođač specijalnih separatora za pročišćavanje otpadnih voda, spremnika za ekološki opasne tvari, naftnih derivata te otpadnih ulja. Bave se nadogradnjom komunalnih vozila za potrebe komunalnih poduzeća za prikupljanja i prijevoz komunalnog otpada, hidrauličkih kontejnera za industrijski otpad te proizvodnjom bio rotora, nužnih kod izgradnje benzinskih postaja po najstrožim standardima. Drugim riječima, bavi se projektiranjem, proizvodnjom te servisiranjem strojeva i opreme koji su u funkciji zaštite okoliša. Više od 80% prodaje ostvaruje se izvan tržišta Hrvatske. Velike proizvodne mogućnosti, stalna prisutnost na domaćem i svjetskom tržištu, zadovoljstvo dosadašnjih kupaca, inoviranje, usavršavanje proizvoda te siguran i

dugotrajan vijek garancija su uspjeha kompanije Tehnix d.o.o.. Ukupni prihod poduzeća iznosi preko 30 milijuna eura godišnje, a većina je ostvarena izvozom vlastitih proizvoda.

U više od 25 godina postojanja poduzeće Tehnix d.o.o. bilježi visoki i kontinuirani rast i razvoj u svim segmentima poslovanja. Poduzeće posjeduje preko 50 vlastitih patenata i inovacija koje su ugrađene u preko 350 vlastitih proizvoda, koji se uspješno plasiraju na tržište kao vlastiti proizvod, ili se prodaju licence i inovacija. Poduzeće surađuje sa mnogo stručnjaka i institucija, kao i sa vodećim poduzećima u Hrvatskoj, a sudjeluje na gotovo svim značajnim sajmovima u Hrvatskoj i susjednim zemljama.

Od svog osnivanja početkom 90-tih godina prošlog stoljeća, Tehnix d.o.o. je iz malog obiteljskog poduzeća izrastao u suvremenu kompaniju koja je svojim tehnološkim dostignućima, načinom servisiranja i plasiranjem proizvoda klijentima načinila značajan pomak u rješavanju stalno aktualnog problema zbrinjavanja otpada. Tehnix d.o.o. je poznat po vlastitom brandu u zaštiti okoliša pod nazivom Tehnix d.o.o. Global Ecological Company i vodeća je kompanija u regiji za projektiranje, proizvodnju, servisiranje strojeva i opreme za zaštitu okoliša te gospodarenje otpadom.

4.2. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Tehnix d.o.o.

Analitička sredstva i postupci koji se koriste u horizontalnoj analizi su komparativni financijski izvještaji, jer onemogućuju sagledavanje promjena u toku vremena. Horizontalna analiza financijskih izvještaja prati promjene vrijednosti pozicija financijskih izvještaja. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Tehnix d.o.o. prikazana je u tablici broj 8.

Horizontalnom analizom računa dobiti i gubitka poduzeća Tehnix d.o.o. vidljivo je povećanje poslovnih prihoda u 2016. godini u odnosu na 2015. godinu za 74,7 milijuna kuna ili za 42,3%, ali u 2017. godini je došlo do smanjenja u odnosu na 2016. godinu za 13,1 milijuna kuna ili za 5,2%. Najznačajniji utjecaj pri tome imaju prihodi od prodaje, koji čine 99% poslovnih prihoda poduzeća. Sve to rezultiralo je i manjim ukupnim prihodima u 2017. godini u odnosu na 2016. godinu za 12,7 milijuna kuna (5%), dok je povećanje ukupnih prihoda u 2016. godini u odnosu na 2015. godinu iznosilo 74,9 milijuna kuna (42%).

Kada je riječ o poslovnim rashodima, oni su u 2016. godini porasli za 61,1 milijuna kuna ili za 35,48% u odnosu na 2015. godinu, što znači da su zabilježili manji porast nego što je bio porast poslovnih prihoda. Nadalje, poslovni rashodi su se u 2017. godini smanjili za 13,2 milijuna kuna ili za 5,7% u odnosu na 2016. godinu te su ostvarili veće smanjenje nego što je bio pad prihoda. Sve to rezultiralo je manjim ukupnim rashodima u 2017. godini u odnosu na 2016. godinu za 13,5 milijuna kuna (5,8%), dok je porast ukupnih rashoda u 2016. godini u odnosu na 2015. godinu iznosio 61,1 milijuna kuna (35,4%).

Financijski prihodi i financijski rashodi imaju relativno mali udio u ukupnim prihodima i rashodima (oko 1%) te nije bilo značajnijih oscilacija u promatranom razdoblju. Dolje navedeni podaci ukazuju da je poduzeće u 2016. godini ostvarilo 13,8 milijuna kuna ili 251,7% veću bruto dobit nego u 2015. godini, a rast bruto dobiti nastavljen je i u 2017. godini (doduše vrlo malen), kada je poduzeće ostvarilo 800 tisuća kuna ili 4% veću bruto dobit nego 2016. godine.

Tablica 8: **Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Tehnix d.o.o.**

Naziv pozicije	2015.	2016.	2016. - 2015.	2016. / 2015.	2017.	2017. - 2016.	2017. / 2016.
I. Poslovni prihodi	**176.611.237**	**251.338.000**	**74.726.763**	**142,3%**	**238.272.290**	**-13.065.710**	**94,8%**
II. Poslovni rashodi	**169.479.013**	**231.391.945**	**61.912.932**	**136,5%**	**218.158.078**	**-13.233.867**	**94,3%**
1. Promjene vrijednosti zaliha	*2.342.738*	*-5.616.066*	*-7.958.804*	*-239,7%*	*-444.579*	*5.171.487*	*7,9%*
2. Materijalni troškovi	*115.865.184*	*168.265.882*	*52.400.698*	*145,2%*	*148.611.861*	*-19.654.021*	*88,3%*
3. Troškovi osoblja	*32.868.120*	*42.191.337*	*9.323.217*	*128,4%*	*47.370.460*	*5.179.123*	*112,3%*
4. Amortizacija	*3.232.904*	*4.385.405*	*1.152.501*	*135,6%*	*10.345.217*	*5.959.812*	*235,9%*
5. Ostali troškovi	*3.235.825*	*5.968.606*	*2.732.781*	*184,5%*	*5.474.585*	*-494.021*	*91,7%*
6. Vrijednosno usklađivanje	*9.735.941*	*189.825*	*-9.546.116*	*1,9%*	*643.574*	*453.749*	*339,0%*
7. Rezerviranja	*2.198.301*	*5.387.138*	*3.188.837*	*245,1%*	*4.707.989*	*-679.149*	*87,4%*
8. Ostali poslovni rashodi	*0*	*10.619.818*	*10.619.818*	*-*	*1.448.971*	*-9.170.847*	*13,6%*
III. Financijski prihodi	**1.226.812**	**1.910.382**	**683.570**	**155,7%**	**2.249.394**	**339.012**	**117,7%**
IV. Financijski rashodi	**3.330.892**	**2.508.897**	**-821.995**	**75,3%**	**2.248.739**	**-260.158**	**89,6%**
V. UKUPNI PRIHODI	**178.311.508**	**253.248.382**	**74.936.874**	**142,0%**	**240.521.684**	**-12.726.698**	**95,0%**
VI. UKUPNI RASHODI	**172.809.998**	**233.900.842**	**61.090.844**	**135,4%**	**220.406.817**	**-13.494.025**	**94,2%**
VII. Bruto dobit / gubitak	**5.501.510**	**19.347.540**	**13.846.030**	**351,7%**	**20.114.867**	**767.327**	**104,0%**
VIII. Porez na dobit	2.951.091	4.022.561	1.071.470	136,3%	2.577.701	-1.444.860	64,1%
IX. Neto dobit / gubitak	**2.550.419**	**15.324.979**	**12.774.560**	**600,9%**	**17.537.166**	**2.212.187**	**114,4%**

Izvor: obrada autorice prema podacima iz financijskih izvještaja poduzeća Tehnix d.o.o.

4.3. Horizontalna analiza bilance poduzeća Tehnix d.o.o.

Horizontalna analiza bilance poduzeća Tehnix d.o.o. prikazana je u tablici broj 9.

Tablica 9: **Horizontalna analiza bilance poduzeća Tehnix d.o.o.**

Naziv pozicije	2015.	2016.	2016. - 2015.	2016. / 2015.	2017.	2017. - 2016.	2017. / 2016.
AKTIVA							
A) Dugotrajna imovina	**49.118.809**	**44.869.185**	**-4.249.624**	**-8,7%**	**71.450.079**	**26.580.894**	**59,2%**
I. Nematerijalna imovina	*34.888*	*6.625*	*-28.263*	*-81,0%*	*500*	*-6.125*	*-92,5%*
II. Materijalna imovina	*30.083.483*	*34.423.108*	*4.339.625*	*14,4%*	*59.016.317*	*24.593.209*	*71,4%*
III. Financijska imovina	*19.000.438*	*10.439.452*	*-8.560.986*	*-45,1%*	*12.433.262*	*1.993.810*	*19,1%*
B) Kratkotrajna imovina	**54.478.799**	**48.509.162**	**-5.969.637**	**-11,0%**	**74.429.890**	**25.920.728**	**53,4%**
I. Zalihe	*20.664.220*	*22.229.852*	*1.565.632*	*7,6%*	*37.073.711*	*14.843.859*	*66,8%*
II. Potraživanja	*30.802.654*	*20.872.604*	*-9.930.050*	*-32,2%*	*32.831.737*	*11.959.133*	*57,3%*
III. Financijska imovina	*156.747*	*86.663*	*-70.084*	*-44,7%*	*3.799.686*	*3.713.023*	*4284,4%*
IV. Novac u banci i blagajni	*2.855.178*	*5.320.043*	*2.464.865*	*86,3%*	*724.756*	*-4.595.287*	*-86,4%*
C) Trošak budućeg razdoblja	**0**	**29.285**	**29.285**		**1.041.768**	**1.012.483**	**3457,3%**
D) UKUPNO AKTIVA	**103.597.608**	**93.407.632**	**-10.189.976**	**-9,8%**	**146.921.737**	**53.514.105**	**57,3%**
PASIVA							
A) Kapital i rezerve	**19.050.419**	**31.824.979**	**12.774.560**	**67,1%**	**45.910.666**	**14.085.687**	**44,3%**
I. Temeljni (upisani) kapital	*16.500.000*	*16.500.000*	*0*	*0,0%*	*22.500.000*	*6.000.000*	*36,4%*
II. Zadržana dobit	*0*	*0*	*0*		*5.873.500*	*5.873.500*	
III. Dobit poslovne godine	*2.550.419*	*15.324.979*	*12.774.560*	*500,9%*	*17.537.166*	*2.212.187*	*14,4%*
B) Rezerviranja	**2.198.301**	**5.387.138**	**3.188.837**	**145,1%**	**4.707.989**	**-679.149**	**-12,6%**
C) Dugoročne obveze	**25.709.988**	**17.208.531**	**-8.501.457**	**-33,1%**	**43.785.832**	**26.577.301**	**154,4%**
D) Kratkoročne obveze	**56.638.900**	**38.986.984**	**-17.651.916**	**-31,2%**	**52.517.250**	**13.530.266**	**34,7%**
E) Prihod budućeg razdoblja	**0**	**0**	**0**		**0**	**0**	
F) UKUPNO – PASIVA	**103.597.608**	**93.407.632**	**-10.189.976**	**-9,8%**	**146.921.737**	**53.514.105**	**57,3%**

Izvor: obrada autorice prema podacima iz financijskih izvještaja poduzeća Tehnix d.o.o.

Horizontalnom analizom bilance poduzeća Tehnix d.o.o. vidljivo je smanjenje ukupne aktive u 2016. godini u odnosu na 2015. godinu za 10,2 milijuna kuna ili za 9,8%. Ipak, smanjenje je zaustavljeno te je u 2017. godini ukupna aktiva poduzeća Tehnix d.o.o. značajno porasla i to za 53,5 milijuna kuna ili za čak 57,3% u odnosu na 2016. godinu.

Glavni razlog smanjenja ukupne aktive u 2016. godini u odnosu na 2015. godinu je smanjenje kratkotrajne imovine za 6,0 milijuna kuna ili za 11% te smanjenje dugotrajne imovine za 4,3 milijuna kuna ili za 8,7%. Kod kratkotrajne imovine su se smanjila potraživanja za 9,9 milijuna kuna, dok je smanjenje dugotrajne imovine uzrokovano

smanjenjem dugotrajne financijske imovine za 8,6 milijuna kuna (45,1%). Kada je riječ o 2017. godini, značajno povećanje aktive u odnosu na 2016. godinu uzrokovano je povećanjem dugotrajne imovine za 26,6 milijuna kuna (59,2%), od čega se može izdvojiti povećanje dugotrajne materijalne imovine, kao i povećanje kratkotrajne imovine za 25,9 milijuna kuna (53,4%), od čega se može izdvojiti porast zaliha te povećanje potraživanja.

Kada se analizira pasivna strana bilance, ista je u 2016. godini smanjena u odnosu na 2015. godinu za 10,2 milijuna kuna ili za 9,8%, a najveći je razlog smanjenje kratkoročnih obveza za 17,7 milijuna kuna (31,2%) te smanjenje dugoročnih obveza za 8,5 milijuna kuna (33,1%). U 2017. godini je pasiva povećana za 53,5 milijuna kuna (57,3%) u odnosu na 2016. godinu i to zbog povećanja kapitala i rezervi za 14,1 milijuna kuna (44,3%), porasta dugoročnih obveza za 26,6 milijuna kuna (154,4%) i porasta kratkoročnih obveza za 13,5 milijuna kuna (34,7%).

4.4. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Tehnix d.o.o.

Pod vertikalnom analizom se podrazumijeva se usporedba financijskih podataka koji se odnose na jednu poslovnu godinu. Ova analiza omogućava uvid u strukturna financijska izvješća. Strukturna financijska izvješća izračunana su na način da se u bilanci aktiva i pasiva izjednače sa 100, dok se ostale pozicije izražavaju kao postotak od ukupne aktive ili pasive. U računu dobiti i gubitka uobičajeno se s 100 izjednačuju prihodi od prodaje, a druge pozicije se prikazuju kao postotak od prihoda od prodaje, odnosno od veličine koja je izjednačena sa 100.

Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Tehnix d.o.o. za 2015., 2016. i 2017. godinu prikazana je u tablici broj 10.

Vertikalnom analizom računa dobiti i gubitka poduzeća Tehnix d.o.o. vidljivo je da poslovni prihodi u svim analiziranim godinama čine preko 99% ukupnih prihoda, dok financijski prihodi čine manje od 1% ukupnih prihoda, stoga je i razumljivo da se treba fokusirati prvenstveno na taj segment.

Kada je riječ o rashodima, poslovni rashodi također čine oko 99% ukupnih rashoda, a u njihovoj strukturi najznačajniji udio imaju materijalni troškovi (troškovi sirovina i materijala, troškovi prodane robe i ostali troškovi) sa učešćem od cca 70% te troškovi zaposlenih sa učešćem u ukupnim troškovima od cca 20%.

Tablica 10: **Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Tehnix d.o.o.**

Naziv pozicije	2015.		2016.		2017.	
I. Poslovni prihodi	**176.611.237**	**99,3%**	**251.338.000**	**99,2%**	**238.272.290**	**99,1%**
II. Poslovni rashodi	**169.479.013**	**98,1%**	**231.391.945**	**98,9%**	**218.158.078**	**99,0%**
1. Promjene vrijednosti zaliha	*2.342.738*	*1,4%*	*-5.616.066*	*-2,4%*	*-444.579*	*-0,2%*
2. Materijalni troškovi	*115.865.184*	*68,4%*	*168.265.882*	*72,7%*	*148.611.861*	*68,1%*
3. Troškovi osoblja	*32.868.120*	*19,4%*	*42.191.337*	*18,2%*	*47.370.460*	*21,7%*
4. Amortizacija	*3.232.904*	*1,9%*	*4.385.405*	*1,9%*	*10.345.217*	*4,7%*
5. Ostali troškovi	*3.235.825*	*1,9%*	*5.968.606*	*2,6%*	*5.474.585*	*2,5%*
6. Vrijednosno usklađivanje	*9.735.941*	*5,7%*	*189.825*	*0,1%*	*643.574*	*0,3%*
7. Rezerviranja	*2.198.301*	*1,3%*	*5.387.138*	*2,3%*	*4.707.989*	*2,2%*
8. Ostali poslovni rashodi	*0*	*0,0%*	*10.619.818*	*4,6%*	*1.448.971*	*0,7%*
III. Financijski prihodi	**1.226.812**	**0,7%**	**1.910.382**	**0,8%**	**2.249.394**	**0,9%**
IV. Financijski rashodi	**3.330.892**	**1,9%**	**2.508.897**	**1,1%**	**2.248.739**	**1,0%**
V. UKUPNI PRIHODI	**177.838.049**	**100,0%**	**253.248.382**	**100,0%**	**240.521.684**	**100,0%**
VI. UKUPNI RASHODI	**172.809.905**	**100,0%**	**233.900.842**	**100,0%**	**220.406.817**	**100,0%**
VII. Bruto dobit / gubitak	**5.028.144**		**19.347.540**		**20.114.867**	
VIII. Porez na dobit	2.951.091		4.022.561		2.577.701	
IX. Neto dobit / gubitak	**2.077.053**		**15.324.979**		**17.537.166**	

Izvor: obrada autorice prema podacima iz financijskih izvještaja poduzeća Tehnix d.o.o.

4.5. Vertikalna analiza bilance poduzeća Tehnix d.o.o.

Vertikalna analiza bilance poduzeća Tehnix d.o.o. za 2015., 2016. i 2017. godinu prikazana je u tablici broj 11.

Vertikalnom analizom bilance poduzeća Tehnix d.o.o. vidljivo je da dugotrajna imovina čini otprilike 49% aktive, a od toga je najznačajnija dugotrajna materijalna imovina sa 40% te dugotrajna financijska imovina sa 9%. Kratkotrajna imovina čini cca 51% aktive, a najznačajnije su zalihe sa 25% te kratkotrajna potraživanja sa učešćem od 22% u ukupnoj aktivi.

Kada je riječ o pasivnoj strani bilance, kapital i rezerve su sa 21% u 2015. godini porasli na 35% učešća u ukupnoj pasivi u 2017. godini, prvenstveno iz razloga jer je došlo do porasta upisanog kapitala te je ostvarena dobit u promatranom razdoblju od preko 33 milijuna kuna. Kratkoročne obveze u 2017. godini čine 36% ukupne pasive, što je značajno

smanjeno učešće u odnosu na 2015. godinu, kad su iznosile čak 55% pasive. Značajan je udio i dugoročnih obveza, koji je na razini od cca 30% te je značajno porastao u odnosu na 2016. godinu (18%), prvenstveno iz razloga što je poduzeće Tehnix d.o.o. uzelo dugoročni kredit za financiranje izgradnje nove tvornice.

Tablica 11: **Vertikalna analiza bilance poduzeća Tehnix d.o.o.**

Naziv pozicije	2015.		2016.		2017.	
AKTIVA						
A) Dugotrajna imovina	**49.118.809**	**47,4%**	**44.869.185**	**48,0%**	**71.450.079**	**48,6%**
I. Nematerijalna imovina	*34.888*	*0,0%*	*6.625*	*0,0%*	*500*	*0,0%*
II. Materijalna imovina	*30.083.483*	*29,0%*	*34.423.108*	*36,9%*	*59.016.317*	*40,2%*
III. Financijska imovina	*19.000.438*	*18,3%*	*10.439.452*	*11,2%*	*12.433.262*	*8,5%*
B) Kratkotrajna imovina	**54.478.799**	**52,6%**	**48.509.162**	**51,9%**	**74.429.890**	**50,7%**
I. Zalihe	*20.664.220*	*19,9%*	*22.229.852*	*23,8%*	*37.073.711*	*25,2%*
II. Potraživanja	*30.802.654*	*29,7%*	*20.872.604*	*22,3%*	*32.831.737*	*22,3%*
III. Financijska imovina	*156.747*	*0,2%*	*86.663*	*0,1%*	*3.799.686*	*2,6%*
IV. Novac u banci i blagajni	*2.855.178*	*2,8%*	*5.320.043*	*5,7%*	*724.756*	*0,5%*
C) Trošak budućeg razdoblja	**0**	**0,0%**	**29.285**	**0,0%**	**1.041.768**	**0,7%**
D) UKUPNO AKTIVA	**103.597.608**	**100,0%**	**93.407.632**	**100,0%**	**146.921.737**	**100,0%**
PASIVA						
A) Kapital i rezerve	**21.248.720**	**20,5%**	**37.212.117**	**39,8%**	**50.618.655**	**34,5%**
I. Temeljni (upisani) kapital	*16.500.000*	*15,9%*	*16.500.000*	*17,7%*	*22.500.000*	*15,3%*
II. Zadržana dobit	*0*	*0,0%*	*0*	*0,0%*	*5.873.500*	*4,0%*
III. Dobit poslovne godine	*2.550.419*	*2,5%*	*15.324.979*	*16,4%*	*17.537.166*	*11,9%*
B) Rezerviranja	**2.198.301**	**2,1%**	**5.387.138**	**5,8%**	**4.707.989**	**3,2%**
C) Dugoročne obveze	**25.709.988**	**24,8%**	**17.208.531**	**18,4%**	**43.785.832**	**29,8%**
D) Kratkoročne obveze	**56.638.900**	**54,7%**	**38.986.984**	**41,7%**	**52.517.250**	**35,7%**
E) Prihod budućeg razdoblja	**0**	**0,0%**	**0**	**0,0%**	**0**	**0,0%**
F) UKUPNO – PASIVA	**103.597.608**	**100,0%**	**93.407.632**	**100,0%**	**146.921.737**	**100,0%**

Izvor: obrada autorice prema podacima iz financijskih izvještaja poduzeća Tehnix d.o.o.

4.6. Temeljni financijski pokazatelji poduzeća Tehnix d.o.o.

Kao što je već ranije u radu spomenuto, analiza financijskih izvještaja ne završava horizontalnom i vertikalnom analizom, nego je za dobivanje potpunije slike o poslovnim rezultatima poduzeća potrebno provesti i analizu pomoću financijskih pokazatelja. Tako će

se u ovom dijelu rada provesti analiza financijskih pokazatelja poduzeća Tehnix d.o.o. te će se izračunati pokazatelji likvidnosti, zaduženosti, aktivnosti, ekonomičnosti i profitabilnosti u razdoblju od 2015. do 2017. godine.

4.6.1. *Pokazatelji likvidnosti poduzeća Tehnix d.o.o.*

Pokazatelji likvidnosti poduzeća Tehnix d.o.o. u razdoblju od 2015. do 2017. godine prikazani su u tablici broj 12.

Tablica 12: **Pokazatelji likvidnosti poduzeća Tehnix d.o.o. 2015.-2017. g.**

Pokazatelj	2015.	2016.	2017.
Koeficijent trenutne likvidnosti	**0,05**	**0,14**	**0,01**
Koeficijent ubrzane likvidnosti	**0,59**	**0,67**	**0,64**
Koeficijent tekuće likvidnosti	**0,96**	**1,24**	**1,42**
Koeficijent financijske stabilnosti	**1,10**	**0,92**	**0,80**

Izvor: obrada autorice prema podacima iz financijskih izvještaja poduzeća Tehnix d.o.o.

Koeficijent trenutne likvidnosti stavlja u odnos novac i kratkoročne obveze i prikazuje u kojoj mjeri je poduzeće sposobno podmiriti kratkoročne obveze trenutno raspoloživim novcem. Vidljivo je da se koeficijent smanjuje svake godine, što je pokazatelj da poduzeće Tehnix d.o.o. nema dovoljno novca za podmirenje svih kratkoročnih obveza.

Koeficijent ubrzane likvidnosti stavlja u odnos novac uvećan za potraživanja sa kratkoročnim obvezama. Za ovaj koeficijent vrijedi da bi njegova vrijednost trebala biti minimalno 1, što znači da kratkoročne obveze ne bi smjele biti veće od zbroja iznosa novca i potraživanja. Vidljivo je da Tehnix d.o.o. to ne ostvaruje u niti jednoj promatranoj godini, što upućuje na činjenicu da su kratkoročne obveze poduzeća znatno veće od novca kojim raspolaže i od kratkoročnih potraživanja koje može relativno brzo naplatiti.

Koeficijent tekuće likvidnosti stavlja u odnos kratkotrajnu imovinu i kratkoročne obveze. Bilo bi dobro kad bi bio veći od 2, što znači da je kratkotrajna imovina barem dvostruko veća od kratkoročnih obveza, čime poduzeće izbjegava situaciju nepravodobnog plaćanja svojih obveza. Naime, na taj se način dio kratkotrajne imovine financira iz dugoročnih izvora, što se naziva i „zlatnim pravilom financiranja“. Tehnix d.o.o. ostvaruje kontinuirani

porast navedenog pokazatelja u promatranom razdoblju te je u mogućnosti podmirivati svoje kratkoročne obveze.

Koeficijent financijske stabilnosti predstavlja odnos dugotrajne imovine i zbroja kapitala i dugoročnih obveza. Trebao bi biti manji od 1, jer je povoljnije financirati kratkotrajnu imovinu iz dijela dugoročnih izvora. Ako koeficijent raste, to je pokazatelj da se smanjuje likvidnost te financijska stabilnost poduzeća. Iz priložene tablice je vidljivo da se taj pokazatelj kod poduzeća Tehnix d.o.o. smanjuje, što je povoljno.

4.6.2. *Pokazatelji zaduženosti poduzeća Tehnix d.o.o.*

Pokazatelji zaduženosti poduzeća Tehnix d.o.o. u razdoblju od 2015. do 2017. godine prikazani su u tablici broj 13.

Tablica 13: **Pokazatelji zaduženosti poduzeća Tehnix d.o.o. 2015.-2017. g.**

Pokazatelj	2015.	2016.	2017.
Koeficijent zaduženosti	**0,79**	**0,60**	**0,66**
Koeficijent vlastitog financiranja	**0,18**	**0,34**	**0,31**
Koeficijent financiranja	**4,32**	**1,77**	**2,10**
Stupanj pokrića 1	**0,39**	**0,71**	**0,64**
Stupanj pokrića 2	**0,91**	**1,09**	**1,26**

Izvor: obrada autorice prema podacima iz financijskih izvještaja poduzeća Tehnix d.o.o.

Koeficijent zaduženosti stavlja u odnos ukupne obveze i ukupnu imovinu. Što je ovaj koeficijent manji, to je manja zaduženost poduzeća. Iz priložene tablice vidljivo je da se koeficijent zaduženosti poduzeća Tehnix d.o.o. smanjio u 2016. u odnosu na 2015. godinu, ali je 2017. godine ponovno porastao, što ukazuje na činjenicu da se poduzeće zadužilo kako bi moglo razvijati svoje daljnje poslovanje.

Koeficijent vlastitog financiranja stavlja u odnos kapital (glavnicu) i ukupnu imovinu. Pokazuje koliki je dio imovine financiran vlastitim kapitalom. Što je ovaj koeficijent veći, to je stanje imovine bolje. Iz priložene tablice vidljivo je da se koeficijent vlastitog financiranja poduzeća Tehnix d.o.o. povećao u 2016. u odnosu na 2015. godinu, ali se 2017. godine ponovno smanjio, što ukazuje na činjenicu da se poduzeće zadužilo.

Koeficijent financiranja je pokazatelj koji stavlja u odnos ukupne obveze i kapital. Prikazuje odnos tuđeg kapitala (obveza) i vlastitog kapitala (glavnice). Poželjno je da koeficijent bude što niži. Iz priložene tablice vidljivo je da se koeficijent financiranja poduzeća Tehnix d.o.o. smanjio u 2016. u odnosu na 2015. godinu, ali je 2017. godine ponovno porastao, što ukazuje na činjenicu da se poduzeće zadužilo kako bi moglo razvijati svoje daljnje poslovanje.

Stupanj pokrića 1 je pokazatelj koji stavlja u odnos glavnicu te dugotrajnu imovinu. Razmatra se pokriće dugotrajne imovine sa glavnicom. Poželjno je da navedeni pokazatelj bude što veći. Iz priložene tablice vidljivo je da se stupanj pokrića 1 kod poduzeća Tehnix d.o.o. povećao u 2016. u odnosu na 2015. godinu, ali se 2017. godine ponovno smanjio, što ukazuje na činjenicu da je dugotrajna imovina poduzeća manje pokrivena vlastitim kapitalom, a povećale su se kreditne obveze poduzeća.

Stupanj pokrića 2 je pokazatelji koji stavlja u odnos zbroj glavnice i dugoročnih obveza sa dugotrajnom imovinom. Njegova vrijednost bi trebala biti veća od 1, jer dio dugoročnih izvora mora biti korišten za financiranje kratkotrajne imovine (zlatno pravilo financiranja). Iz priložene tablice je vidljivo da se taj pokazatelj kod poduzeća Tehnix d.o.o. kontinuirano povećava te da iznosi više od 1, što je dobar pokazatelj.

4.6.3. *Pokazatelji aktivnosti poduzeća Tehnix d.o.o.*

Pokazatelji aktivnosti poduzeća Tehnix d.o.o. u razdoblju od 2015. do 2017. godine prikazani su u tablici broj 14.

Tablica 14: **Pokazatelji aktivnosti poduzeća Tehnix d.o.o. 2015.-2017. g.**

Pokazatelj	2015.	2016.	2017.
Koeficijent obrtaja ukupne imovine	**1,72**	**2,71**	**1,64**
Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine	**3,27**	**5,22**	**3,23**
Koeficijent obrtaja potraživanja	**5,63**	**11,88**	**6,67**
Trajanje naplate potraživanja (dan)	**65**	**31**	**55**

Izvor: obrada autorice prema podacima iz financijskih izvještaja poduzeća Tehnix d.o.o.

Koeficijent obrtaja ukupne imovine predstavlja odnos ukupnog prihoda i ukupne imovine, a prikazuje učinkovitost upotrebe kapitala u ostvarivanju prihoda. Poželjno je da

bude što veći. Iz priložene tablice je vidljivo da je navedeni pokazatelj za poduzeće Tehnix d.o.o. u 2016. godini značajno porastao, ali je 2017. godine nažalost još značajnije pao, što znači da se kapital upotrebljava manje učinkovito u ostvarivanju prihoda. Razlog tome je smanjenje ukupnih prihoda te povećanje razine ukupne imovine poduzeća u 2017. godini.

Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine prikazuje učinkovitost upotrebe kratkotrajne imovine u ostvarivanju prihoda. Poželjno je da bude što veći. Iz priložene tablice je vidljivo da je navedeni pokazatelj za poduzeće Tehnix d.o.o. u 2016. godini značajno porastao, ali je 2017. godine nažalost još značajnije pao, što znači da se kratkotrajna imovina upotrebljava manje učinkovito u ostvarivanju prihoda. Razlog tome je smanjenje ukupnih prihoda te povećanje razine kratkotrajne imovine poduzeća u 2017. godini.

Koeficijent obrtaja potraživanja prikazuje omjer prihoda od prodaje i ukupnih potraživanja te je također poželjno da bude što veći. Iz priložene tablice je vidljivo da je navedeni pokazatelj za poduzeće Tehnix d.o.o. u 2016. godini značajno porastao, ali je 2017. godine značajno pao, što znači da se povećava razina potraživanja te se smanjuju prihodi od prodaje, što svakako nije dobar pokazatelj.

Trajanje naplate potraživanja je pokazatelj koji govori o vremenu koje u prosjeku protekne između nastanka potraživanja i njegove naplate. Što je veći koeficijent obrtaja potraživanja, to je kraće trajanje naplate potraživanja. Iz priložene tablice je vidljivo da je navedeni pokazatelj za poduzeće Tehnix d.o.o. u 2016. godini značajno pao te se trajanje naplate potraživanja smanjilo na vrlo dobrih 31 da, ali je 2017. godine broj dana naplate potraživanja značajno porastao te iznosi 55, što u budućnosti, ako se taj trend nastavi, može postati značajna opasnost za poduzeće, jer može dovesti do insolventnosti, odnosno nemogućnosti plaćanja dospjelih obveza.

4.6.4. *Ekonomičnost poslovanja poduzeća Tehnix d.o.o.*

Ekonomičnost poslovanja poduzeća Tehnix d.o.o. u razdoblju od 2015. do 2017. godine prikazana je u tablici broj 15.

Tablica 15: **Ekonomičnosti poslovanja poduzeća Tehnix d.o.o. 2015.-2017. g.**

Ekonomičnost poslovanja			
Parametar	**2015.**	**2016.**	**2017.**
ukupni prihodi	178.311.508	253.248.382	240.521.684
ukupni rashodi	172.809.998	233.900.842	220.406.817
Ekonomičnost poslovanja	**1,03**	**1,08**	**1,09**

Izvor: obrada autorice prema podacima iz financijskih izvještaja poduzeća Tehnix d.o.o.

Ekonomičnost poslovanja je pokazatelj koji se određuje za cjelokupno poslovanje, što znači da predstavlja odnos prihoda i rashoda iz poslovnih, financijskih i ostalih aktivnosti. Iz priložene tablice je vidljivo da poduzeće Tehnix d.o.o. u svim promatranim godinama ima koeficijent veći od 1, što znači da poduzeće posluje s dobitkom, a dobar je pokazatelj i činjenica da ekonomičnost raste svake godine. Najveći je dobitak ostvaren 2017. godine, kada su prihodi bili veći za 9% od rashoda te je ostvarena neto dobit od 17,5 milijuna kuna.

4.6.5. *Pokazatelji profitabilnosti poduzeća Tehnix d.o.o.*

Pokazatelji profitabilnosti poduzeća Tehnix d.o.o. u razdoblju od 2015. do 2017. godine prikazani su u tablici broj 16.

Tablica 16: **Pokazatelji profitabilnosti poduzeća Tehnix d.o.o. 2015.-2017. g.**

Pokazatelj	2015.	2016.	2017.
Bruto marža profita	**3,1%**	**7,6%**	**8,4%**
Neto marža profita	**1,4%**	**6,1%**	**7,3%**
Bruto rentabilnost imovine	**5,3%**	**20,7%**	**13,7%**
Neto rentabilnost imovine (ROA)	**2,5%**	**16,4%**	**11,9%**
Rentabilnost kapitala (ROE)	**13,4%**	**48,2%**	**38,2%**

Izvor: obrada autorice prema podacima iz financijskih izvještaja poduzeća Tehnix d.o.o.

Bruto marža profita je omjer dobiti prije poreza i ukupnog prihoda. Poželjno je da bude što veći. Iz priložene tablice je vidljivo da kod poduzeća Tehnix d.o.o. navedeni pokazatelj raste svake godine te 2017. godine iznosi 8,4%, što je prvenstveno posljedica snažnog porasta ostvarene bruto dobiti, koja je u 2017. godini iznosila 20,1 milijuna kuna.

Neto marža profita je omjer neto dobiti ukupnog prihoda. Poželjno je da bude što veći. Iz priložene tablice je vidljivo da kod poduzeća Tehnix d.o.o. navedeni pokazatelj raste svake godine te 2017. godine iznosi 7,3% što je prvenstveno posljedica snažnog porasta ostvarene neto dobiti, koja je u 2017. godini iznosila 17,5 milijuna kuna.

Bruto rentabilnost imovine je pokazatelj koji se izračunava na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka te predstavlja omjer dobiti prije poreza uvećane za kamate te ukupne imovine. Iz priložene tablice je vidljivo da je kod poduzeća Tehnix d.o.o. navedeni pokazatelj u 2016. godini bio čak 20,7%, da bi se u 2017. godini smanjio na 13,7%, prvenstveno iz razloga značajnog porasta ukupne imovine poduzeća.

Neto rentabilnost imovine je pokazatelj koji stavlja u odnos neto dobit uvećanu za kamate te ukupnu imovinu (eng. Return On Assets - ROA). To je indikator uspješnosti korištenja imovine u stvaranju dobiti. Stopa povrata imovine se odnosi na dobit koju poduzeće generira iz jedne novčane jedinice imovine. Iz priložene tablice je vidljivo da je kod poduzeća Tehnix d.o.o. navedeni pokazatelj u 2016. godini bio čak 16,4%, da bi se u 2017. godini smanjio na 11,9%, prvenstveno iz razloga značajnog porasta ukupne imovine poduzeća. Iznos pokazatelja od 11,9% govori o tome da poduzeće Tehnix d.o.o. na svakih 100 kuna imovine ostvaruje 11,9 kuna neto dobiti.

Rentabilnost vlastitog kapitala (glavnice) se smatra najznačajnijim pokazateljem profitabilnosti, a predstavlja omjer neto dobiti i vlastitog kapitala odnosno glavnice (eng. Return On Equity - ROE). Pokazuje koliko novčanih jedinica dobiti poduzeće ostvaruje na jednu jedinicu vlastitog kapitala. Iz priložene tablice je vidljivo da je kod poduzeća Tehnix d.o.o. navedeni pokazatelj u 2016. godini bio čak 48,2%, da bi se u 2017. godini smanjio na i dalje jako visokih 38,2%, prvenstveno iz razloga značajnog porasta kapitala poduzeća. Iznos pokazatelja od 38,2% govori o tome da poduzeće Tehnix d.o.o. na svakih 100 kuna kapitala ostvaruje 38,2 kuna neto dobiti.

Za poduzeće Tehnix d.o.o. **pokazatelji investiranja** se ne računaju, jer poduzeće nije dioničko društvo i dionice mu ne kotiraju na burzi vrijednosnih papira.

4.7. Interpretacija poslovanja poduzeća Tehnix d.o.o.

Temeljem dobivenih rezultata prikazanih u prethodnom poglavlju, može se zaključiti da je poslovanje poduzeća Tehnix d.o.o. u analiziranom trogodišnjem razdoblju (od 2015. do

2017. godine) bilo uspješno, odnosno poduzeće ostvaruje pozitivne poslovne rezultate. Detaljno su analizirani podaci iz bilance te računa dobiti i gubitka, s ciljem uočavanja trendova kretanja u performansama poslovanja poduzeća.

Iz provedene analize na temelju pokazatelja može se zaključiti da poduzeće posluje sigurno i uspješno. Takav zaključak proizlazi iz činjenice da je financijska stabilnost poduzeća relativno dobra i u okvirima optimalnog, poduzeće ostvaruje stabilne stope profitabilnosti imovine i kapitala, a pokazatelji aktivnosti tvrtke su na iznimno visokim razinama, što ukazuje na produktivno i učinkovito poslovanje. Mali problemi se eventualno mogu vidjeti u segmentu likvidnosti poduzeća, jer su pokazatelji likvidnosti relativno niski i vidljivo je da su kratkoročne obveze poduzeća znatno veće od novca kojim raspolaže i od kratkoročnih potraživanja koje može relativno brzo naplatiti, stoga je u tom segmentu potreban oprez, ali pokazatelji profitabilnosti ukazuju na to da se poduzeće uspješno nosi sa svim izazovima. Kao posljedica toga poduzeće posluje ekonomično i vrlo kvalitetno.

Tehnix d.o.o. je stabilno poduzeće, koje je dobro pozicionirano na turbulentnom, zahtjevnom i dinamičnom tržištu u odnosu na svoje konkurente. S druge strane, uslijed utjecaja ekonomskih kretanja i gospodarske krize, Tehnix d.o.o. pokazuje stabilnost i kvalitetno poslovanje te minimalni utjecaj krize na vlastitom poslovanju. Poduzeće je poduzelo kvalitetna rješenja i usmjerilo poslovanje prema njegovim osnovnim ciljevima, a to su sigurnost i razvoj poslovanja poduzeća. Financijski pokazatelji pokazuju da veće opasnosti za Tehnix d.o.o. nije bilo te da poduzeće stabilno posluje s manjim oscilacijama, koje se ne odražavaju jako na stabilnost poslovanja. Tehnix d.o.o. je ovih godina napravio i nekoliko značajnih investicija u proširenje kapaciteta, koji se smatraju dobrim potezom, jer je riječ o širenju asortimana proizvodnje, što bi u svakom slučaju dugoročno trebalo doprinijeti povećanju razine poslovanja i osigurati napredak, rast i stabilnost poslovanja.

5. ZAKLJUČAK

Za ocjenu snage i potencijala poduzetnika, od iznimne je, ali ipak ne i od presudne važnosti, financijska analiza poslovanja u ranijim razdobljima. Pozitivni financijski pokazatelji ukazuju da je riječ o uspješnom poduzetniku, koji odlično poznaje okolnosti mjesta i vremena, preferencije kupaca ili korisnika usluga, ukratko takvi imaju takozvanu poslovnu inteligenciju. Ograničenje financijske analize je što se odnosi na prošlost i uvjete koji se neprekidno mijenjaju i ne može se s potpunom pouzdanošću tvrditi da će se pozitivan trend nastaviti ni u bliskoj, da se i ne govori o dalekoj budućnosti. Ipak, financijska analiza nezaobilazan je alat koristan ne samo poduzetnicima, nego i njihovim kreditorima, dobavljačima i vjerovnicima, jer u glavnim crtama otkriva profil poduzetnika.

Važnost analize financijskih izvještaja razmatra se prvenstveno s aspekta upravljanja poslovanjem i razvojem poduzeća. Ona prethodi procesu upravljanja, tj. procesu planiranja koji čini sastavni dio upravljanja. Planiranje je ključ uspjeha menadžera pa svaki dobar financijski plan mora uvažavati dobre osobine poduzeća i njegove slabosti koje moraju biti detektirane u analizi financijskih izvještaja. Kako bi osigurao buduću stabilnost poslovanja, menadžer mora planirati buduće financijske uvjete, a ovo planiranje mora započeti analizom financijskih izvještaja koja daje informacijsku podlogu za potrebe upravljanja, tj. odlučivanja.

Prema međunarodno prihvaćenim normama, poduzeća rezultate svojeg poslovanja prikazuju koristeći financijske izvještaje od kojih su osnovni bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanim tokovima te izvještaj o kretanju kapitala. Financijski izvještaji iznimno su važan izvor informacija o poslovanju poduzeća. Izvještaji bi trebali prikazivati sadašnje poslovanje, poslovanje u prošlosti i dati korisne pokazatelje o tome kako će se poslovanje poduzeća razvijati u budućnosti. Bez informacija koje daju financijski izvještaji gotovo je nemoguće, interno ili eksterno, procijeniti poduzeće te donositi odluke vezane uz poslovanje ili ulaganje.

Analizu financijskih izvještaja čini više tehnika i postupaka koji se koriste ovisno o tome koji aspekt poslovanja se promatra. Kod horizontalne / vertikalne analize financijskih izvještaja posebna pažnja posvećuje se uočavanju tendencija i dinamike promjena bilančnih pozicija, odnosno strukture financijskih izvještaja. Na temelju ovih podataka

može se procijeniti trenutni položaj poduzeća te predvidjeti moguće stanje u budućnosti. Također se može uočiti i neravnoteža u strukturi bilance, odnosno prihoda i rashoda. U suvremenim uvjetima poslovanja najčešće se koristi analiza financijskih izvještaja pomoću financijskih pokazatelja.

Empirijski dio ovog rada bavi se analiziranjem bilance i računa dobiti i gubitka poduzeća Tehnix d.o.o. u razdoblju od 2015. do 2017. godine te analiziranjem financijskih pokazatelja likvidnosti, zaduženosti, aktivnosti, ekonomičnosti, profitabilnosti i investiranja. Analize su provedene pomoću statističkih metoda, gdje se uspoređivalo stanje za svaku pojedinu godinu, a sve se prikazalo tabelarno i grafički, kako bi se vidjeli trendovi. Za kvalitetniju analizu trenda potrebno bi bilo uzeti više godina u analizu, ali i ovako su se dobili određeni pokazatelji, koji dobro i signifikantno ukazuju na trendove poslovanja predmetnog poduzeća. Iz provedene analize uočljivo je da pokazatelji upućuju da poduzeće Tehnix d.o.o. posluje pozitivno i uspješno. Analiza financijskih izvještaja svakako doprinosi donošenju dobrih poslovnih odluka za upravljanje i razvoj navedenog poduzeća.

Literatura

1. Babić, M. (2009.) Ekonomija: uvod u analizu i politiku, Novi informator, Zagreb.
2. Dvorski, S., Ruža, F., Kovšca, V. (2007.) Poslovna ekonomija, Tiva tiskara, Varaždin.
3. Dvorski, S., Kovšca, V. (2011.) Ekonomija za poduzetnike, Tiva tiskara, Varaždin.
4. Garić, A. (2006.) Izvješće o novčanim tijekovima, RRiF, Zagreb.
5. Gulin, D. (2008.) Primjena hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, HZRiFD, Zagreb.
6. Gulin, D., Tušek, B., Žager, L. (2004.) Poslovno planiranje, kontrola i analiza, HZRiFD, Zagreb.
7. Očko, J. (2007.) DuPont sustav pokazatelja, Poslovni savjetnik, ožujak 2007., Zagreb, str. 248.
8. Orsag, S. (1997). Stanje i perspektive financijske analize u Hrvatskoj, HZRiFD, Pula.
9. Sikavica, P., Novak, M. (1999.) Poslovna organizacija, Informator, Zagreb.
10. Štahan, M. et al. (2010.) Računovodstvo trgovačkih društava, TEB: Poslovno savjetovanje, Zagreb.
11. Tipurić, D. (1999.) Konkurentska sposobnost poduzeća, Sinergija, Zagreb.
12. Veselica, V. (1995). Financijski sustav u ekonomiji, Inženjerski biro, Zagreb.
13. Žager, K., Žager L. (2000.) Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb.
14. Žager, K., Žager, L., Vašiček, V. (2003.) Računovodstvo za neračunovođe – osnove računovodstva: 2. izdanje, HZRiF, Zagreb.
15. Žager, K. et al. (2017.) Analiza financijskih izvještaja: načela, postupci, slučajevi, HZRiFD, Zagreb.
16. Žager, L. (2007). Financijski pokazatelji kao mjerila sigurnosti i uspješnosti poslovanja, Računovodstvo i financije, 4, Zagreb, str. 13-17.

Popis tablica

Tablica 1: Zahtjevi interesnih skupina prema poduzeću 18

Tablica 2: Pokazatelji likvidnosti 26

Tablica 3: Pokazatelji zaduženosti 28

Tablica 4: Pokazatelji aktivnosti..... 30

Tablica 5: Pokazatelji ekonomičnosti..... 32

Tablica 6: Pokazatelji profitabilnosti..... 33

Tablica 7: Pokazatelji investiranja..... 34

Tablica 8: Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Tehnix d.o.o. 40

Tablica 9: Horizontalna analiza bilance poduzeća Tehnix d.o.o. 41

Tablica 10: Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Tehnix d.o.o. 43

Tablica 11: Vertikalna analiza bilance poduzeća Tehnix d.o.o. 44

Tablica 12: Pokazatelji likvidnosti poduzeća Tehnix d.o.o. 2015.-2017. g. 45

Tablica 13: Pokazatelji zaduženosti poduzeća Tehnix d.o.o. 2015.-2017. g..... 46

Tablica 14: Pokazatelji aktivnosti poduzeća Tehnix d.o.o. 2015.-2017. g. 47

Tablica 15: Ekonomičnosti poslovanja poduzeća Tehnix d.o.o. 2015.-2017. g. 49

Tablica 16: Pokazatelji profitabilnosti poduzeća Tehnix d.o.o. 2015.-2017. g. 49

Popis slika

Slika 1: Informacijska funkcija izvještavanja....8

Slika 2: Funkcije internog izvješćivanja....9

Slika 3: Formuliranje općih i posebnih ciljeva poduzeća....19

Slika 4: DuPontov sustav pokazatelja....37